

ekmek ve gül

Geleceğimizi
mücadeleye
sarıyoruz!
kırıştıranlara
karşı

Dilan.

/EkmekveGül

posta@ekmekvegul.net

@ekmekvegul

/ekmekvegul

İÇİNDEKİLER

Sahip çıkmamız gereken bir gelecek var!.....3	İlke Işık
Çaresizlik aileleri sübyan mektebine mecbur bırakıyor.....5	Neslihan Karyemez
'Kadın için ideal meslek' söylemine teslim oldum...6	Songül Keşkek
Cinsiyete dayalı okullar halkın talebi mi?.....6	
'Sübyan mektebine giden çocuğuma göre çalışmam haram!'.....7	Adile Doğan
Engel karma eğitim değil!.....7	
Kız çocuklarına ev işi, erkek çocuklarına medrese yolu.....8	Hazal Kara
Kız okuluna da manevi danışmana da artık yeterli!..9	Serpil Berk
'Kalan biraz hakkımızı da almak istiyorlar'.....9	Derya Coşkun
Kadın ve LGBT'iler için gerçek güvenli alanlar, ama nasıl?.....10	Sıla Altun
Tarihte karanlığın tekerrürü: Afganistan iki yıldır işgal altında11	E.Ava
Kalk kız kardeşim, oturmaya mı geldik?12	
Patronlara yaz keyfi, bizlere cehennem sıcakı...14	Mine Çelik
Yasalar bir gün bile bizim elimizde olsa ne yapardık?.....14	
Kirayı mı, ücretlerin asgari ücrete düşmesini mi, geçimi mi düşünelim?.....15	Adile Doğan
'Dört top A4 götürmediğim için kızımı okula kaydetmediler'.....15	Gizem Çelik
'Yoksulluğa karşı, taleplerimiz için birlikte olmalıyız'..16	Sultan Arguç
'Temizlik işçisi değil köleyiz'.....17	
Birliğimize engel olmak için eşlerimize şikâyet ediyorlar.....17	
230 bin lira çocuk borçlanmasını nasıl ödenecek?..18	Fatma Koç
Özgürlük için işçiler el ele vermeli.....18	
Envanter kaydı.....19	Filiz Gür
KİTAP.....19	Hazal Kara
21 m ² 'de kur kurabilirsen yaşamı.....20	
Merve Kerataş	
'Şampuanı, suyu, her şeyi idareli kullanıyoruz'...21	Berfin Güler
Adil olmayan adalet arayışı: Nafaka sorunsalı (!)..22	Av. Sevil Aracı
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
FİLM.....24	Elif Ekin Saltık

Umudumuza sarılıyoruz geleceğe el uzatıyoruz

Akbelen'de günlerdir direniyor köylüler ağaçlarının kesilmesine, topraklarının yok edilmesine karşı kadınlar en önde, kolları morarsa, bedenlerinde ezikler oluşsa da canı pahasına sarılıyor ağaçlara. İktidarla sermayenin sırtını birbirine yaslayıp kolluğu da yanına alarak halkı ezmeye çalıştığı güç gösterisine karşı, dayanışmaya gelenlerle birlikte büyük bir direniş gösteriyor bölge insanları. "Geleceğimizi ve sağlığımızı bir avuç insanın cebi dolsun diye kaybediyoruz. Havamızı zehirleyen, su kaynaklarımızı yok eden, topraklarımızı alt üst eden, zeytinlerimizi acımasızca yerle bir eden bu aç gözlü şirketin karşısında, hâlâ yılmadan direniyoruz" deyip seçin diyorlar birini, "Ya ölmez ağaç zeytin, ya katil kömür".

Bu yaşananlar ilk değil son da olmayacak. Bölge halkı yıllardır mücadele veriyor kömür madeni ve termik santrale karşı. Ama bugün var olan toprağımızı koruyamazsak, yarın nasıl bakarız çocuklarımızın yüzüne?

Akbelen'e dayanışma için giden Aydın Kızılcaköylü Leyla en çok da mücadele eden kadınları dillendiriyor ve yol

gösteriyor: "Yıllarca JES'lerle mücadele eden kadınlar. Biz kadınlar olarak mücadeleye ettik. Bizim köyümüze çivi çakılmadan ses çıkarıp jeotermalcileri kovuladık köyümüzden. Akbelen'e desteğe geldik. Biz nasıl başardysak Akbelen'deki kadınlarda başarabilir. Kadınların başaramayacağı hiçbir şey yok. Orman bizim hayatımız, nefesimiz, yaşam kaynağımız".

Korkuyorlar başarmamızdan, eşit biçimde hayatı sürdürme fikrimizden dahi korkuyorlar. Onun için çocukluğumuzdan başlayarak bizi ayırtırmaya, eşitliği düşmanlaştırmaya çalışıyorlar. Sadece itaat etmemizi bekleyip adına da "özgürlük" diyorlar. Bizi seçeneksiz bırakmak istiyorlar. Ya biz? Ne seçeneksiz ne de geleceksiz. Hayatımızı, geleceğimizi çalanlara karşı umut da mücadele de bizim. En iyi bildiğimiz, tek seçeneğimiz...

Bu ay dergimizde de ormanımızla, toprağımızla, toplumsal hayatımızla bizleri gerici bir karanlığa sürüklemek isteyenlere karşı yükselttiğimiz sesimiz var.

Küçükçekmece'den, Pendik'ten, Dersim'e, Elazığ'a, oradan Diyarbakır'a ve Ankara'ya kadar kız okulları,

kadın üniversiteleri, kadın hastaneleri söylemlerine dönük tartışmalar yürütüyor, hayatımızı bir cendere gibi kuşatan cemaat ve tarikatların yaşamlarımızdaki etkilerini konuşuyoruz.

Bu tartışmalarla birlikte, artık hayallerde kalan yaz tatilimizi, durmaksızın çalışsak da ay sonunu getiremediğimizi, ek zam taleplerimizi, bir araya gelip örgütlenmemizin önüne set çekenleri, açık cezaevi haline gelen iş yerlerimizi, çalışma koşullarımızı paylaşıyor, nasıl bir araya gelip birlik oluşturacağımız sorusuna kolektif bir cevap arıyoruz.

Deprem 6. ayı geride bırakırken deprem bölgesindeki kız kardeşlerimizi de unutmuyoruz. Hâlâ pek çok sorunla boğuşan yerli ve mülteci kadınların yaşadıklarına tanıklık edip, yaralarını birlikte sarmaya, kalplerindeki boşlukları doldurmaya çalışıyoruz. Dayanışmanın iyileştirici gücünü en yakından biz biliyoruz.

Kitap, tarih, film yazılarımızla da bir nefes aralığı veriyoruz. Ve en nihayetinde geleceğimizi kuşatanlara karşı mücadeleye ve birbirimize sarılıyoruz...

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

Kapak: Dilan Uğurlu/Ekmek ve Gül - Sunu görseli: İkizköy Akbelen savunucuları

Günlük EVRENSEL Gazetesi'nin ücretsiz özel ekidir.
Türü: Yaygın süreli
Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Adına Sahibi: Kürşat Yılmaz
Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat
Sorumlu Yazışları Müdürü: Görkem Kınacı

Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL
Tel: (0212) 909 48 01
Faks: (0212) 654 15 04

Dağıtım: Turkuvaç Dağıtım AŞ **İstanbul Baskı:** Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 **Adana Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA **Ankara Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Saray Osmangazi Mh. Sütçü İmam Sk. 2108 Sk. No: 33 Pursaklar/ANKARA **İzmir Baskı:** Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Metal İşleri San. Sıt. 2. Caddesi No.93 Kısıkköy, Menderes/İzmir

Sahip çıkmamız gereken bir gelecek var!

ilke IŞIK

Kız çocuklarını okula göndermek istemeyen aileler olduğunu söylüyor Milli Eğitim Bakanı. Karma eğitim tartışmasına ilişkin sözlerinin dayanağı bu. Aileleri ikna etmek için, kız çocuklarının eğitim görmesini sağlayabilmek için bulunmuş bir yolmuş gibi konuşuluyor kız çocuklarına özel eğitim kurumları.

Tartışma burada da kalmadı, kadın üniversiteleri, kadın hastaneleri gibi önerilerle ilerledi. Bakan Yusuf Tekin sözlerini ilerleyen günlerde şöyle açıklamaya çalıştı: "Kız çocuklarını okula göndermeyen ailelerin en baştaki argümanı, 'Ben çocuğumu erkeklerle aynı okula göndermek istemiyorum' oluyor. Veliyi ikna etmek için gerekirse kız okulları da açabilmeliyiz. Veli isterse çocuğunu kız okullarına gönderebilmeli, isterse erkeklerin gittiği okullara gönderebilmeli. Karma eğitime karşı olduğum söyleniyor ancak tam tersine özgürlükçüyüm."

Bu mesele nasıl da kolaylıkla dikkate alınması gereken "özgürlükçü" bir hassasiyet olarak ifade edilebiliyor! İlköğretimden itibaren kız çocuklarının erkeklerle bir arada okumasını istememek normal bir şey gibi anlatılabiliyor. Oysa normal değil. Kız çocuklarının eğitiminin daha çocuk yaşta ayrımcılıkla ele alınması, kızların eğitim hakkının tartışma konusu yapılması hiç normal bir durum değil. Aynı şekilde bu tartışmanın "Karma eğitim elbette devam edecek kimse endişelenmesin" diye önemsizleştirilmeye, basitleştirilmeye çalışılması da...

"İsteyen kız okullarına gönderir, isteyen erkeklerin gittiği okullara gönderir, özgürlükçü bir seçenek sunuyoruz" ifadesi doğruyu yansıtmıyor öncelikle. Kız okullarının sayısı artıca, buralara gönderilen çocukların sayısı çoğaldıkça, mahalle baskısı denen şeyin devreye gireceğini, ülkenin özellikle bazı bölgelerinde karma eğitim kurumlarına kız çocuklarının gönderilmesinin istisna haline gelebileceğini şimdiden görebiliriz.

Fotoğraf: DHA

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

BİR YANDA DİN İSTİSMARI BİR YANDA YOKSULLUK

Kız çocukları karma eğitim nedeniyle eğitim hakkından mahrum kalmıyor. Öte yandan uzmanlar ve eğitim sendikaları, cinsiyet ayrımına dayalı bir sistemin pedagojik olarak da doğru olmadığını ifade ediyorlar. Öyleyse nedir kız çocuklarının eğitim hakkı tartışmasını yaranatan?

Önce Hiranur Vakfı davasında somut olarak ortaya çıkan tarikat-cemaat hayatı diye tanımlanabilecek ortama bakalım. Kız çocuklarına hiç eğitim hakkı tanımayan, 6 yaşındaki çocukların okul yüzü görmeden evlendirildikleri bir yaşam biçiminden söz ediyoruz. Kadınların erkeklerle eşit olmadığını düşünen ve bunu tüm iktidar dönemi boyunca inatla söyleyen, tüm

politikalarını bu anlayış üzerinden kuran, toplumsal hayatı da eşitsizlik üzerinden kurgulayan AKP iktidarı, tarikat ve cemaatlerin daha da büyümesi için tüm elverişli olanakları yarattı. Geçtiğimiz günlerde Menzil tarikatı liderinin cenazesi tüm ülke genelinde tartışıldı, hatırlayalım. Devletin yönetim mekanizmasında yer alan, AKP'nin müttefikleri olarak siyasette yer tutan irili ufaklı tarikatlar ve cemaatler, özellikle yoksulluğun ülke gerçeği haline geldiği koşullarda büyüyüp geliyor. Kuran kursları, ibadethaneleri, öğrenciler için yurt ve barınma olanakları, kamuda işe girmek için gereken referansları, yoksul emekçi semtlerinde karşılık bulmalarına neden oluyor.

İşte kız çocukları hiç okula gitmesin fikrinin yayıldığı alanların en

başında bu tarikat ve cemaatler geliyor. Kız çocuklarının istismarı anlamına gelen çok sayıda olay bu yapılardaki hayatın nasıl olduğuna dair tüm ülkeye bir fikir verirken, iktidar bu kurumlarla ilişkisini daha da güçlendiriyor. Bu anlayışın AKP politikaları ile birleşmesi sonucu kız çocuklarının eğitim hakkı giderek daha fazla tartışma konusu oluyor. Bir süre okuyabilse bile ortaokulda, lisede nişanlandırılarak, evlendirilerek, çocuk sahibi olmaya zorlanarak eğitim hayatından çekiliyor kız çocukları.

Rakamlar kız çocuklarında okullaşma oranının yıllar içinde artması gerekirken azaldığını gösteriyor. Eğitim Sen'in araştırmasına göre 2012-2013 eğitim öğretim yılında yüzde 98,9 olan kız çocuklarının okullaşma oranı, 2020-2021 eğitim öğretim yılında yüzde 93,1'e gerilemiş durumda.

Yoksulluk yüzünden okuyamıyor kız çocukları. Çocukların okula aç gidip geldiği, bir simit, bir tost bile alamadıkları derin yoksulluk koşulları önce kız çocuklarının okumasına engel oluyor. Geçinmesi mümkün olmayan ailesine destek olmak durumunda kalan çocukların merdiven altı atölyelerde, kayıt dışı, sağlıksız koşullarda çalıştığını biliyoruz hepimiz. Giderek artıyor bu çocukların sayısı. Öte yandan bu durum sadece kız çocukları için değil tüm çocuklar için geçerli. Çocuk yaşta çalışma hayatı düşüyor emekçi çocuklarının payına.

İktidarın ke-sintisiz eğitim ye-rine hayata geçirdiği 4+4+4 eği-tim sistemi, köy okullarının kapatılması ile taşınmalı eğitimin yaygınlaşması da olumsuz etki yaratıyor eğitim hakkı üzerinde. Köylerdeki çocukların eğitime ulaşması giderek zorlaşırken, eğitimin bir aşamasında açık liseye gitmek çok yaygın bir uygulama haline geldi.

Tüm bu sorunları çözmek ve eğitim hakkının önündeki engelleri kaldırmak gerekirken, “özgürlükçü” seçenek yaratma iddiasıyla kız çocukları için ayrı eğitim kurumları tartışması sürdürmek hiç de normal olmasa gerek!

ÖZGÜRLÜKLE SOSLANAN GERİCİLİK

Karma eğitim tartışmalarının ardından kadın üniversiteleri, kadın hastaneleri önerilerinin geldiğini tam bu noktada yeniden hatırlayalım. Mesele sadece karma eğitim olmaktan çıkıyor.

HÜDA PAR ve BBP Genel Başkanı'nın, Milli Eğitim Bakanı'nın açıklamasına verdikleri hızlı destek laiklikle ilgili olan sorunlarını çok açık gösteriyor. Yerli ve milli değerlerden dem vuran, Batı özenticiliği eleştirilerinin yapıldığı açıklamalardı bunlar. Bakan Tekin'in “İsteyen kız okuluna isteyen karma okula göndeririz biz özgürlük öneriyoruz” söylemini, bir de bu açıklamalarla yan yana düşünelim. Yaşanabilecek “mahalle baskısı”nı, kızlarını karma eğitim kurumlarına gönderen ailelerin dinsizlikle, sapkınla suçlanacağı şimdiden ortada değil mi?

HÜDA PAR Genel Başkanı, açıklamasının devamında kız çocuklarını erkeklerin şiddetinden korumaktan söz ediyor. Evet, kadına yönelik şiddetin ve kadın cinayetlerinin arttığı, kız çocuklarının istismara uğradığı ve çocuk yaşta anne olmak durumunda bırakıldığı, hayatın her alanında şiddetin her türlü biçiminin yaşandığı bir ülke burası. Ve şimdi bu eşitlik

Fotoğraf: DHA

düşmanları, bizi ve çocuklarımızı şiddetten koruyacaklar mı?

O zaman en başta ülkenin bu hale nasıl geldiğini konuşmalıyız. Erdoğan ve Cumhur İttifakı politikalarının dışında konuşabilir miyiz bunu? Her fırsatta kadın ve erkeğin eşit olmadığını söyleyen tek adam yönetiminin adım adım uyguladığı politikalarla haklarımız ve hayatlarımız eskisinden daha fazla tehdit altında. Kadınların esas kariyerinin annelik olduğunu söyleyen, erken yaşta evlilikleri serbest bırakmayı sürekli gündemde tutan, üç çocuk dayatmasında ısrar eden, boşanmaları engellemek için Meclis komisyon-

ları kuran, nafaka hakkını yok etmeye çalışan, kadınları ve kız çocuklarını koruyacak etkili mekanizmalar kurmak yerine 6284 sayılı yasayı hedef haline getiren, tek adamın bir imzasıyla İstanbul Sözleşmesi'nden çıkan AKP iktidarı harladı bu ateşi. Bunlarla da yetinmeyerek ülkenin en gerici, en karanlık güçlerinin temsilcilerini ittifak ortakları olarak Meclise soktu.

İktidarın hedeflediği “dindar ve kindar” gelecek, kadınlara şiddetin her türlüşünü reva gören bir toplum öngörüyor. Bu yüzden kadınları daha küçük birer kız çocuğu iken toplumsal, kamusal hayatın her yerinden silmek istiyorlar. Bunu da “özgürlük” adına ve “sırf biz güvende olalım diye” yaptıklarını söylüyorlar!

Şiddeti yaratanlar şimdi buradan faydalanarak kadınlara ve kız çocuklarına hayatı zindan etmeye çalışıyor. Tehlikenin sorumluları, yaratmış oldukları şiddet ortamını kullanarak yine kadınlara saldırıyorlar.

EŞİT BİR HAYAT İSTİYORUZ!

KADINLARIN isteği erkeklerin olmadığı, yalıtılmış hayatlar değil. Hayatın normali, hayatın her alanında yan yana olmak zaten. İşyerinde, sokakta, parkta, toplu taşıma araçlarında, AVM'de, pazarda, çarşıda, markette... Kadınlara özel otobüsler, hastaneler, üniversiteler, lise ve ilkokullar kadınları şiddetten ve tavizden korumayacak. Aksine eğitim hakkından mahrum ve kamusal hayattan izole kalmak, kadınları şiddete daha da mahkûm hale getirecek. Kadına yönelik şiddet ülkenin gerçeği olarak var olmaya devam ettiği sürece, şiddete karşı gerekli mekanizmalar kurulup işletilmedikçe, kadın ve erkek eşitliği kabul edilmedikçe ve bunun için her alanda kalıcı ve etkili adımlar atılmadıkça ne yazık ki şiddet, istismar, ölüm kadınları ve kız çocuklarını bulmaya devam edecek.

Artan yoksulluğu da düşündüğümüzde kadınlar, bir cendere içerisine sokularak iyice seçeneksiz, çaresiz bırakılmak isteniyor. Dolayısıyla en önce ve en çok eşitliğe, her alanda eşit bir hayata ihtiyacımız var bizim. Bu nedenle karma eğitim tartışmaları, üzerinden atlayabileceğimiz bir mesele değil. Sahip çıkmamız gereken bir yandan laik, demokratik ve bilimsel bir eğitim talebi iken, diğer yandan kız çocuklarının ve aslında ülkedeki tüm çocukların geleceği. Okulların kapanmasına günler kala MEB ile Diyanet arasında imzalanan ÇEDES protokolüyle okullara “manevi danışman” adı altında din görevlisi atanmaya başlandığını da hatırlasak, geleceğimiz için harekete geçmenin zamanı geldi de geçiyor bile.

Eşit, kamusal, bilimsel ve parasız eğitim talebiyle en başta biz kadınlar olmak üzere el ele verelim; her mahallede, her okulda, öğrencisi, velisi, eğitimcisiyle hep birlikte sesimizi yükseltelim!

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Çaresizlik aileleri sübyan mektebine mecbur bırakıyor

Neslihan KARYEMEZ
Küçükçekmece-İstanbul

Çoğunluğu kayıtsız kimi çeşitli cemaatin ismi altında yer alan, iki buçuk yaşından itibaren çocukların bırakıldığı sübyan mektepleri İkitelli’de neredeyse iki üç sokakta bir karşınıza çıkar. Özellikle yaz tatillerinde grup grup Kuran kurslarının yolunu tutan ilk-orta eğitim döneminde çocuklar sokakları doldurur. Sohbet ettiğimiz Leyla, Nilgün ve Sevgi çocuklarını bütün endişelerine rağmen sübyan mektebine göndermek zorunda kalan binlerce kadından sadece 3 tanesi.

‘CUMHURBAŞKANI SARAYLARDA, BİZ AHIR GİBİ EVLERDE YATIYORUZ’

Leyla 30 yaşında üniversiteyi bitirdikten sonra evlenen, hemen ardından iki çocuk yapan dini inancı güçlü bir kadın. Hem hayatındaki hızlı değişimin yarattığı sorumluluktan bunalan, hem ekonomik zorlukları üzerinden atmanın yollarını bulma çabası hem de çocuklarının ahlâk eğitimi almasını istediği için 4 yaşındaki kızı için sübyan mektebi arayışına girişmiş. İstismar haberlerinin onu çok endişelendirdiğini ama mecburiyetten uzun araştırmalar sonucu bulduğu sübyan mektebinin diğerlerinden daha güvenilir olduğundan bahsediyor. Karma eğitim tartışmalarına da oldukça tepkili.

“Dinin arkasına sığınarak insanları kandırıyorlar, ülkeyi batırdılar. Bana göre eğitimin karma olması gerekiyor, hiçbir şekilde kızların okullardan uzaklaştırılmaması gerekiyor. Hatırlıyorum lise döneminde imam hatibe giden arkadaşlarımız vardı. Biz karma eğitim veren bir liseye gidiyorduk. İmam hatipte okuyan arkadaşlarımız karşı cinse daha çok ilgi gösteriyorlardı. Bizim ise iki farklı cinsiyetten arkadaş olarak iyi anlaştığımız arkadaş gruplarımız vardı.

İtaat eden biat eden bir toplum yarattılar. Benim cemaatlere giden bir sürü tanıdığım var. Adeta Tayyip’e tapıyorlar. ‘O dindar, o Kuran-ı Kerim okumuş, o Müslüman, yanlış yapmaz’ diyorlar. Her şeye günlük zam geliyor, işçi emekçi hakka gasbediliyor.

Benim inandığım din adil bir düzeni savunuyor. Onların dini çürümüşlüğü savunuyor. ‘Komşun açken sen tok yatamazsın’ diyor dinimiz, Cumhurbaşkanı saraylarda yaşıyor, biz ise ahır gibi evlerde yarı aç yatıyoruz. 22 yıldır memleketi yoksullaştırdılar. Dibin dibini gördük. Gerçekten adil bir düzen yaratmak istiyorsa kira denetimi yapabilmeliler. Gelen zamları durdurabilmeliler.”

İKİ BUÇUK YAŞINDAKİ ÇOCUĞU EVDE YALNIZ MI BIRAKSAYDIM?

İki çocuk annesi çalışan bir kadın Nilgün. Evlenmeden önce tekstil işçisi olan Nilgün iki çocuğunu ardi ardına doğurduktan sonra da çalışmaya devam etmiş. Onun yardımına kaynanası yetişmiş o yıllarda. Ama yaz dönemi geldiğinde kara kara düşünüyormuş çocukların bakımı. Çocukları küçük olduğu için kaynanası ile köye göndermek istememiş. İmdadına iş arkadaşı koşmuş. Kendinin de vermek zorunda kaldığı sübyan mektebini önermiş Nilgün’e. Önce ‘Olmaz’ demiş inancının farklı olmasından dolayı. Çocuğunun yaşayacaklarından da korkmuş. Ama iki buçuk yaşındaki çocuğu evde yalnız bırakmayacağı için kabul etmiş.

“Oğlum iki buçuk yaşındayken iki ay sübyan mektebine vermek zorunda kaldım. Çalışmak zorundaydım. Kaynanamla köye gönder-

medim. O iki aydan sonra oğlum, ‘Siz neden namaz kılmıyorsunuz?’ demeye başladı. Çocuğum oturarak su içiyordu. Ben oğlumu sübyan mektebine bırakırken o orada ağlıyordu. Ben kapının önünde ağlıyordum. Çok korkuyordum başına bir şey gelecek diye.”

‘KADIN ERKEK AYRIMI YAPMAK İSTİYORLAR’

Karma eğitimin kaldırılmasının ise yanlış olduğunu düşünüyordu Nilgün:

“Kız erkek ayrı ayrı olması cinselliği öne çıkarıyor. Daha özgür kalırsa cinsel obje olarak kadını görmüyorlar. Tatil yerlerinde herkes mayo, bikini ile kimse kimseye bakmıyor. Ama Mehmet Akif’te askılı giyinsen şort giyinsen dönüp dönüp bakıyorlar. Toplumu daha geriye götürüyorlar. Kadın erkek ayrımı yapmak istiyorlar.”

BÜTÜN ÇOCUKLARIN MI ZİHNİ AYNI ŞEYİ ÜRETİYOR?

SEVGİ, evlendikten bir süre sonra anlaşamadığı eşinden boşanmış. Uzun yıllar tekstil işçiliği yapmış, eşinden ayrıldıktan sonra da çalışmayı sürdürmüştü. Sevgi de tanıdık aracılığı tanıyor sübyan mektebi ile. Oğlunu üç yıl boyunca sabahın sekizinden akşamın yedisine kadar sübyan mektebine vermek zorunda kalıyor.

“Oğlum dört yaşındaydı. Üç yıl boyunca işe gitmeden bırakıp işten çıktığımda aldım. Oğlum o üç yıl içinde çok değişti. Oturarak su içiyordu. Dört yaşından itibaren erkek kız ayrı sınıflara koymaya başlamışlardı. Okula başladığında normal yazı değil Arapça yazı yazıyordu defterine. İçine kaplanmış, sessizleşmişti. Sürekli dini sorular soruyordu. Bir gün eli kapağı sıkışmış. Eline ne olduğunu sorduğumda ‘Karanlık odaya kapatırken oldu’ diye yanıt verdi. Dört katlı büyük bir yerd. Gittim sordum, çocuğumun anlattıkları nedir diye. ‘Zihninde canlandırıyor çocuklar, öyle bir şey yok’ dediler. Diğer velilere sordum. ‘Bizim çocuklar da karanlık odadan bahsediyor’ dediler. Bütün çocukların mı zihni aynı şeyi üretiyor? Sonra aldım oradan.”

ÜCRETSİZ, ERİŞİLEBİLİR BİR KREŞ OLSA YİNE DE SÜBYAN MEKTEBİ Mİ?

ATATÜRK ve Mehmet Akif Mahallelerinde belediye bir gündüz bakım evi dışında güvenilir ne bir kreş ne çalışan anne babalar için çocuklarını bırakabilecekleri eğitim kurumu bulunuyor. Bilimsel, nitelikli, ücretsiz, güvenilir eğitim alabileceği kurumlar olsa sübyan mekteplerini yine de tercih edip etmeyecekleri sorusuna Leyla’nın cevabı şöyle oluyor: “Daha donanımlı kreşler, okullar olsa hiçbirisi boş kalmaz. Çocuğumuzu bırakabileceğimiz, çocukların gelişimine katkı sağlayaca-

cak ücretsiz yerler yok mahallemizde. Bunlar olsa komşular birbirlerine ‘Şu sübyan mektebi iyi demek yerine; ‘Devletin şu okullardaki şu kursu çocuğunuzun gelişimine şöyle katkı sunuyor’ deyip buraları tercih edecektir.”

Nilgün de bilimsel eğitim veren devlete, belediyeye ait güvenli eğitim kurumları olsa çocuklarını sübyan mektebine göndermeyi düşünmeyeceğini ifade ediyor.

Sevgi ise “Neden bizim de mahallelerimizde

ücretsiz devletin bünyesinde bilimsel bilginin öğretildiği, bizler çalışırken gözümüz arkada kalmadan çocuklarımızı bırakabileceğimiz yerlerimiz yok?” diye soruyor ve ekliyor: “6-7 yıl önce sübyan mektebi ile görüşmeye gittiğimde, beklerken Milli Eğitimden, belediyeden birileri geldi yönetimle görüşmeye. Gayet samimi bir karşılama ile yönetim odasına girdiler. Devlet bizi sübyan mekteplerine mecbur bıraktı.”

Fotoğraf: Pixabay

'Kadın için ideal meslek' söylemine teslim oldum

Songül KEŞKEK
Ankara

Okullar, birçok beceriyi öğretirken ideolojilerin oluşmasında ve sürdürülmesinde aile ile birlikte en etkili kurumlardır. Tüm çocukların eğitim almaları belli bir yaşa kadar devlet güvencesindedir. Bunu tartışmaya açmak hele kız çocukları için ayrı okulların açılmasını istemek, temel eğitimi kapsayan bir tehlikeyi de barındırmaktadır.

Gerici çevreler bilinçli bir şekilde karma eğitime yönelik tehlikeli bir süreci örüyor. Halihazırda lise ve imam hatip ortaokullarında sadece kız veya erkeklerin gittikleri okullar var. Mesleki teknik eğitim kurumları da tek cinsiyet üstünden gündüzlü ve yatılı olarak var. Kız öğrencilerin eğitim gördüğü bir okulda çalışan, aynı zamanda orta, lise, üniversite eğitimi kadın okulunda yapmış biri olarak bu konuda görüşlerimi paylaşmak istiyorum. Kuruluş amaçlarının başında ayakları üstünde duran, iyi bir anne, ev kadını, iyi bir eş yetiştirmek olan bu okullar, meslek liseleri olarak cinsiyetçi iş bölümü ve cinsiyete göre meslek seçimini de güçlendiriyor.

OKULDAKİ AYRIŞMA TOPLUMSAL ALANLARA KAYABİLİR

Çalıştığım okulda hizmet sektörüne ara elaman yetiştiriliyor. Kimi okullarda erkek öğrenciler de bulunuyor. Karma durumda çalışan bir

öğretmen okuldaki kız kavgalarının, disiplin sorunlarının ciddi oranda azaldığını ve akademik başarının da olumlu etkilendiğini ifade ediyor. Bir diğer erkek öğretmen, karma okullarda kız-erkek ilişkilerinde kimi zaman sorunlar yaşansa da genellikle kendilerini kontrol, iş birliği ve ifade etmede kız öğrencilerin daha becerikli olduklarını söylerken, bir başka dikkat çektiği durum ise şu oluyor: "Okullarda ayrıştırma toplumsal alanlara doğru kayabilir, bu da kadının sosyal yaşamdan kopmasına yol açabilir."

KIZ OKULUNDA OKUMAK BENİ NASIL ETKİLEDİ?

Ben lise, üniversite dönemlerinde kız okulunda okudum. Benim açımdan özellikle lisede beklenen cinsiyet ayrımcı normlara uygun eğitim, üniversite hedefimi zorlaştırdı. "Hanım hanımcık" olma kendimi yalıtılmış ve dışlanmış hissetmeme sebep oldu. Özgüvenim azdı ve erkekleri arkadaş gibi değil sadece sevgili ve evlilik ilişkisi ile normalleştiriyorduk. Arkadaş ilişkisi kuramıyorduk. Erkek öğretmenlerimize karşı aşırı ilgimiz oluyordu. Onların kadın öğretmenlerle ilişkilerini gözlemliyordum. Erkeklerle konuştuğumuzda ceza alıyorduk ki ben kadın-erkek eşitliğinin nispeten sağlandığı bir ailede ve şehirde yaşadım. Erkeklerle konuşurken utanıyordum, edilgen olmuştum. Kendi üniversite tercihi bile etkili olabilecek kadar direnememiştim. Bir kadın için ideal mesleğin çocuk gelişimi öğretmenliği olduğu gibi söylemlere

teslim olmuştum.

EŞİTLİKÇİ OKUL ORTAMI VAZGEÇİLMEZ

Çoğu kız öğrenci okulu sevmediğini, ailesi tarafından zorla verildiğini ifade ediyor. Erkeklerle okul dışında, mahallede, parklarda sosyalleşiyorlar. Bu da eve geç gitme, ailelerle sorun yaşama ve istismara uğrama ihtimallerini artırıyor. Çünkü normal bir kız-erkek arkadaş ilişkisi kuramadıklarından birbirleri hakkında yanlış yargılar oluşturmuş olabiliyorlar. Karma bir eğitim sürecinde öğrenciler karşı cinsle arkadaşlık kurmak, tartışmak, bazı alanlarda ortak üretmek, iş birliği yapmak, kendini ifade etme, özgüven geliştirme konusunda deneyimler oluşturlar. Birbirinin özelliklerini tanıyan, farklılıkları ve benzerlikleri olduğunu bilen ve buna saygılı bireyler olmanın ön koşulu demokratik, eşitlikçi aile ve okul ortamlarıdır. Bu yüzden karma eğitim vazgeçilmezdir.

CİNSİYETE DAYALI OKULLAR HALKIN TALEBİ Mİ?

Bir eğitimci
Ankara

KARMA eğitime karşı başlatılan tartışmalar ebeveynleri tarafından eğitimden mahrum bırakılan çocuklar üzerinden, bazılarının kendi çarpık hedeflerini hayata geçirmek amacıyla gündeme getirildi. Yasaları hayata geçirmekle sorumlu olanların yasalara uymayan vatandaşları haklı bulduğu ve onlar için yeni düzenlemeler yapmayı taahhüt ettiği başka bir cumhuriyet var mıdır acaba?

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın haziran 2019'da Japonya'ya G20 Liderler Zirvesi için gitmesi ve ardından Mukogawa Kadın Üniversitesi'ni ziyaret etmesi karma eğitime karşı görüşlerini net olarak ifade ettiği önemli bir dönemeç. Cumhurbaşkanı, Türkiye'de de kadın üniversitelerini hayata geçireceklerini söylemiş ve o dönem çokça eleştirilmişti. Japonya, teknolojik ilerleme, kentleşme, sanayi vb. alanlarda çok gelişmiş olmasına rağmen cinsiyet eşitliği konusunda hâlâ sorun yaşayan bir ülke. Bu anlamda yasal ve toplumsal düzenlemeleri yapamamış, hayata geçirememiş bir ülkenin örnek alınması gerçekten düşündürücü.

ÖĞRENCİLERİM OKULDAN KOPARTILIYOR

Okulumun bulunduğu Ankara'nın Altındağ ilçesi oldukça yoksul insanların, mültecilerin, köyden göç etmiş insanların yaşadığı bir yer. Bizlerin 4+4+4 eğitim sistemine geçişe karşı çıkmamızın en önemli sebeplerinden biri de yoksul semtlerde insanların çocuklarını ilkokuldan sonra devam ettiremeyeceği gerçeğiydi. Pek çok eski öğrencimle görüştüğümde ortaokulun uzak olması ve ulaşım

sorunu nedeniyle okula devam ettiremediklerini öğreniyordum. Bazı erkek öğrencilerim sanayiye çalışmaya başladığını, bazı kız öğrencilerim nişanlandığını söylediğinde gerçekten çok çaresiz kalıyordum. 4+4+4 kesintisiz ve zorunlu eğitim diyorlardı, ama değil. Çocuklarını okula devam ettirmeyen ailelere yönelik bir yaptırım görmedim.

'ERKEKLERİN OLDUĞU YERDE ÇALIŞAMAZSIN' KADAR GİDER

Öğretmen arkadaşlarımla karma eğitime dair konuşurken, "Sosyal hayatta sokakta, markette, iş hayatında erkeksiz bir ortam olmayacağına göre erkeksiz bir okul

da olamaz", "Bu iş, 'Sokakta erkek var çıkamazsın, iş yerinde erkek var çalışamazsın'a kadar gider. O yol böylece açılmış olacaktır" sözlerine, "En kaba saba erkek öğrenci dahi bir kız öğrencinin yanına oturduğunda tanışıklığı oluyor ve değişiyor" cümleleri ekleniyor.

Kız okullarının çocukların eğitime erişimi artırmayacağını öğretmen arkadaşlarımla tespitlerinde görmek mümkün. "Ağrı'da aşırı muhafazakar bir köyde çalıştım, orada okula gelmeyenler erkek çocuklardı, genelde yaylaya çobanlığa gidiyorlardı. Gelmeyen kız çocuğa da ev işi, kardeşlere bakma görevi veriliyordu" sözlerine bir başkasının cümleleri eşlik ediyor: "Okula gelmeme nedeni ekonomik ve ailedeki iş gücü kullanımı, talep halkın talebi değil."

Tartışmalarla birlikte mücadelenin de büyüyeceği ve toplumun diğer kesimleriyle eğitim emekçilerinin mücadelede birleşeceği kesindir. Çünkü karma eğitim kırmızı çizgimizdir.

Fotoğraf: Freepik

Görsel: Pixabay

'Sübyan mektebine giden çocuğuma göre çalışmam haram!'

Adile DOĞAN
Pendik-İstanbul

Milli Eğitim Bakanı Yusuf Tekin katıldığı bir programda "Veliyi ikna etmek için biz, gerekirse kız okulları da açabilmeliyiz, veli isterse çocuğunu kız okullarına gönderebilmeli, isterse erkeklerin gittiği okullara gönderebilmeli" dedi. Bakan Tekin'in açıklaması sanki kendisinin hiç niyeti yokmuş hepsi kız çocuklarının yararı ve aileler böyle istediği içinmiş şeklinde... 22 yıldır bu iktidarda siz varsınız, neden bu aileler laik eğitime karşı çıkıyor? Ne oldu da insanlar gerici bir eğitim sistemi ister oldu? Eğitim karma diye, kız çocuklarının eğitim hakkı neden elinden alınıyor ve çocuklar yurtlara gönderiliyor?

Çalışmak için 3 yaşından itibaren çocuğunu tarikata veren Nesrin "Çocuğum oraya gittikten sonra benim paramla alınan çikolatayı yemedi. Neden? Çünkü kadınların çalışması haram dendiği için" diye anlatıyor. Nesrin çocuğunu işten çıkma pahasına almış bu sübyan mektebinden ama çocuğunun davranışları uzun süre düzelmemiş. Yine değerler eğitimi adı altında başka tabelasız bir sübyan mektebinde, henüz iki yaşında olan kız çocuklarının başarılarını örtmeleri sonucu, küçük Melisa uykusunda başından kayan başörtüsünün boynuna dolanması sonucu az daha boğuluyormuş. Kızını yaşadığı bu olaydan sonra mektepten almış, şimdi Melisa'ya babaannesi bakıyor.

'HEM EĞİTİM MASRAFINAN KURTUL HEM EVDE BİR BOĞAZ EKİLSİN'

Kırtasiyesinden kıyafetine her şey ateş pahası, devlet okullarında okumak bile çok pahalı. Böyle aileleri gözüne kestiren cemaatçiler, ilk önce laik eğitimin günah olduğunu söylüyor. "Kızlarınız ahlaksızlığı öğreniyor" diyerek çocukları yurtlara alıyor. Ailelere de başlangıçta "Hem eğitim masrafından kurtul hem evde bir boğaz eksilsin hem de bedava dinini öğrensin" söylemi çok cazip geliyor.

Yoksul ailelerin çocuklarını gönderdiği yurtlardan birinde kalan ortaokul öğrencisi bir kız çocuğu şöyle anlatıyor: "Hocamız, 'Bize konuşabilmek için Türkçeden başkası lazım değil. Matematik ve başka şeylere ihtiyacınız yok. Siz geleceğin dindar kadınları olacaksınız. Evlendiğinizde kocanız size böyle

Engel karma eğitim değil!

MİLLİ Eğitim Bakanının geçtiğimiz günlerde karma eğitime yönelik sözleriyle, iktidarın gerici ittifaklarla toplumu siyasal İslam temelinde yeniden inşa etme politikası, âdeta itiraf edilmiş ve bir yandan da toplumun dikkatini konu üzerine çekmek amaçlanmıştır. Milli Eğitim Bakanı, aslında koruması gereken Cumhuriyet değerlerini, laikliği ve demokrasiyi hedef alırken Anayasa'yı ve uygulamakla yükümlü olduğu mevzuatı yok saymakta, eşitlik ilkesini de çiğnemektedir.

Siyasi iktidar ve temsilcisi Milli Eğitim Bakanı, harem selamlıklı bir eğitim sistemini topluma dayatarak tek tip toplum yaratma arzusunu yaşama isteğini dile getirmektedir. Cumhuriyet değerlerini,

laikliği, demokrasiyi, cinsiyet eşitliği ve kadınların özgürlüğünü hedef alan, eşitsizliği daha da derinleştiren bu talihsiz açıklamaları kabul etmek bilimsel, siyasal ve sosyal açıdan mümkün değildir. Kız çocuklarının eğitimi ve kendilerini geliştirme-lerinin karşısındaki somut engel karma eğitim değil, yoksulluk ve ataerkil cinsiyet rejimidir. Peki karma eğitim nedir ve çocuklar için neden gereklidir?

BİLİMSEL BİR ZORUNLULUK

Karma eğitim kız ve erkek öğrencilerin eşit bir şekilde, fırsat eşitliğine dayalı, cinsiyet ayrımı yapılmadan eğitim hakları-

na ulaşabilmelerini ifade eder. Gelecekte daha iyi bireylerin yetişmesi ve toplumsal cinsiyet açısından da bilinçli olması adına karma eğitim sisteminin avantajlı bir sistem olduğu görülmektedir. Karma eğitim sistemi sayesinde kız ve erkek öğrenciler arasında cinsiyet ayrımı yapılmadan eğitim verilir. Dünyada kadın ve erkekler aynı toplum içerisinde yaşamaktadır. Kızlar ve erkekler için ayrı eğitim verilmesi toplum içerisinde bir sınıflandırma yaparak cinsiyet eşitsizliği ortamı oluşmasına neden olacaktır. Karma eğitim sistemi ile kız ve erkek öğrencilerin birbirine olan olumlu bakış açısı artmaktadır. Sağlıklı bir birey ve huzurlu bir sosyal hayat için, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi ve kadının sosyal hayatta kendine yer bulabilmesi için karma eğitim bilimsel/pedagojik bir zorunluluktur. Karma eğitim, kadının erkeğe, erkeğin de kadına saygı duyması gerektiğini yaşayarak öğretebilecek bir sistemdir. Karşı cinse saygı duymayı öğrenmenin en etkili yollarından biri de onlarla aynı ortamda aynı havayı soluyarak yaşamaktır.

Yenimahalle'den bir eğitimci
ANKARA

Fotoğraflar: Freepik

itaatkâr yetiştirdiğiniz için her gün dua edecek ve cehennem kapıları size kapalı olacak" diyor."

Yaşları 10 ile 11 arasındaki bu çocuklar henüz soyut-somut kavramlarını tam olarak ayırt edemiyor. Çocukların akıllarını zararlı ve gerçek dışı bilgilerle kuşatıp, laik sistemi bir ucube gibi anlatıp aslında biraz da korkutuyorlar.

Örneğin, "Seni sadece evleneceğin erkek görebilir" dedikleri için kız çocukları okumaya karar verse bile başka erkek çocuklar var diyerek eğitimi reddediyor.

Bunların hepsi AKP iktidarı boyunca oldu. Onca tarikat yurdunda yaşanan istismarlara göz yumuldu. Her istismarın arkasında durarak daha fazla

insanın çocuklarını cemaat yurtlarına göndermeye teşvik ettiler. Parasız, bilimsel bir eğitimin yerine tek seçenek olarak buraları işaret ettiler.

"Peki ne yapmalıyız"ı konuşacak olursak da karma eğitimi kaldırmak isteyenlere başaramayacaklarını sessiz kalmayarak gösterebiliriz. Önümüzdeki yeni eğitim yılında bizi sancılı bir süreç bekliyor. Bu gerici anlayışı püskürtmenin tek yolu mücadele ise mücadeleden geçiyor.

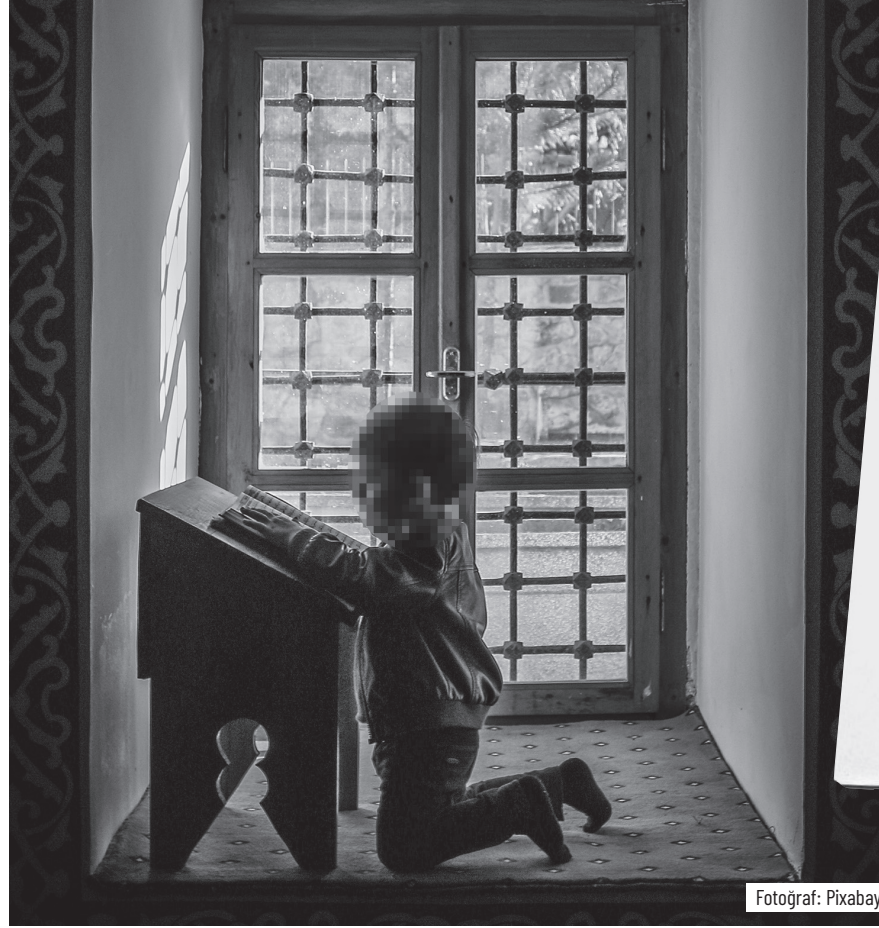
Kız çocuklarına ev işi erkek çocuklarına medrese yolu

Hazal KARA
Diyarbakır

Diyarbakır kırsalının orta derecede bir güzelliği vardır. Çukurova gibi sizi yeşile boğmaz ama serhat illeri gibi manzarası kahverenginin tonları da değildir. Kulp'un ya da Silvan'ın köylerinde ilkbaharda her renk tam tadını verir. Eskiden mavisi de tam tadındayken şimdilerde ardı ardına yapılan barajlarla ve kesime giden çok yıllık ağaçlarla, renklerin de tadı kaçmaya başladı. İlkbaharda uçsuzmuş hissi veren mavilik yazın kavurucu sıcaklığında manzarasını çirkin bir sarıya bırakıyor. Köylüler ekinlerinin verimleri yıldan yıla değişiklik gösterse de her şey olağan seyrindeymiş gibi yaşamaya devam ediyor. Sabahın ilk ışıklarıyla inekler sağılıp meraya gönderiliyor ve ardından günlük işler yapılıyor. Ta ki kavurucu sıcak kendini tam anlamıyla hissettirene kadar...

Maddi durumu ezelden ya da sonradan iyi olanlar sıcaklığın bastırmasıyla betonarme evlerinin içindeki klimaların altına, yoksulluk yakasını bir türlü bırakmamış olanlara loğladıkları toprak damlı evlerine sığınıyorlar. Yazın okula gitmeyen çocuklara köy işlerinin en büyük yardımcısı. İneklerin günlük olarak ve sırayla dağa götürülmesini erkek çocukları üstlenirken ev işlerinden kız çocukları sorumlu tutuluyor. HÜDA PAR'ın uğramadığı köylerde kız çocuklarının okullaşma oranı yüksekken uğradığı köylerde küçük yaşlarda evlilik oranı yüksek. Erkek çocuklarının eğitim hayatındaki akıbeti belirlenirken ise hangi köyde hangi siyasi partinin veya fikrin etkin olduğunun bir önemi yok.

Buralarda ilkokulu olmayan ya da taşınmalı eğitim sağlanmayan köy yok, bu yüzden hem erkek hem de kız çocukları 8 yıllık eğitimlerini bir şekilde tamamlıyorlar. Kız çocukları başarı durumlarına göre ilçede, kent merkezinde ya da açık öğretim üzerinden liseye devam ediyor. Yüksek öğretime devam etmelerini de yine başarı durumları belirliyor. Neden başarılı ya da başarısız oldukları ise daha başka ve derin bir

Fotoğraf: Pixabay

tartışma konusu. Ancak erkek çocuklarının eğitim rotası kız çocuklarınınkinden farklı şekilde ilerliyor. Çünkü erkek çocukları için 8 yıllık eğitimden sonra açılan kapılar kız çocuklarınınkinden bir fazla olan medrese kapısı.

ABDULLAH'A NE OLACAK?

İlköğretim eğitimini tamamladıkdan sonra LGS'ye giren bir erkek çocuğu kent merkezinde, eğitimi diğerlerine göre görece daha iyi bir lisede okumak için yeterli puanı alırsa eğitim hayatı ülkedeki çoğu çocuktan farklı şekilde ilerlemiyor. Ancak liseye giriş sınavında başarısız olmuşsa üstüne bir de haylaz ve "söz dinlemez" bir çocuksa "terbiye edilmesi gerekiyor." Aileler için Diyarbakır'ın merkezindeki medreseler ise bu terbiye işinin en etkili çıkış yolu.

Abdullah 15 yaşında ve Kulp'un köylerinden birinde yaşıyor. Yerinde durmayı bilmeyen, çabuk sinirlenen, evin en küçük çocuğu olduğu için şımartılmış ve söz dinlemeyen

bir çocuk. Kıvrak bir zekâsı var ve tiyatro yapmayı çok seviyor, ancak geçtiğimiz haziran ayında yapılan LGS sınavında başarılı olamadı. Ev ahalisi aralarında münakaşa edip Abdullah'ın eğitimi için en uygun olanına karar verdiler. Kulp'taki bir liseye gidemez çünkü ailesi yaramazlığının ve öfkesinin başına iş açacağını düşünüyor. Diyarbakır'ın merkezinde yerleşeceği herhangi bir lisenin de ilçedekilerden farkı olmayacak. O yüzden Abdullah için en iyisi açık öğretim üzerinden lise eğitimine devam edip kent merkezinde disiplinli bir medreseye yerleştirilmesi. Bu ailesi için masrafsız bir yol, çünkü medrese öğrencilerinin tüm masrafları medrese idarecilerince karşılanıyor hatta medreseleri ziyaret eden "dini bütün" varlıklılar öğrencilere ara ara harçlık bile veriyor. Üstelik medresede başarılı olursa 18 yaşını doldurduktan ve yeterlilik sınavlarında da başarılı olduktan sonra cami imamı olma garantisi olan bir yol.

MEDRESELER VAKIF VE DERNEKLERCE EĞİTİM VERİYORLAR

DIYARBAKIR'da bulunan medreselerin sayısı hem il merkezinde hem de ilçelerde oldukça fazla ve çoğu resmiyette Kuran kursu olarak faaliyet gösteriyor. Medreselerin bazıları ise İslami vakıf veya derneklerin bünyesinde eğitim verirken, bu yerlerin alt yapı ve üst yapı çalışmalarını da valilik ve belediyeler üstleniyor. Hatta önceki yıllarda öğrencilerine belge töreni düzenleyen bir Kuran kursunun davetlisi olarak HÜDA PAR eski genel başkanı İshak Sağlam'ın reklamı yapılmıştı. 2015 yılında Kulp'ta çıkan yangın sonucu 6 çocuğa mezar olan da yine bu kurslardan bir tanesiydi.

ASIL İHTİYACIMIZ OLAN...

Eğitimin parasız, bilimsel, cinsiyet eşitliğine dayalı bir biçimde olması gerekirken, hatta kadınlar ülkenin dört bir yanında okullarda bir öğün ücretsiz ve nitelikli yemek talebiyle sokaklara çıkarken eğitimden sorumlu bakan sanki böylesine önemli sorunlar yokmuşçasına hiç gündem edilmemesi gereken bir konuyu, karma eğitimin isteğe bağlı olması tartışmalarını önümüze koyuyor. Kız çocukları örgün eğitimden koparılmak istenirken madalyonun diğer yüzünde aynı çirkin politika erkek çocukları için de uygulanıyor. Oysa olması gereken kız çocukları için ayrı okulların açılması, erkek çocuklarının medreselere yönlendirilmesi değildir. Eğitim Anayasa'yla güvence altına alınan temel anayasal ve insani bir haktır. Bilimsel, demokratik ve laik bir eğitim bu ülkede yaşayan her çocuğun elinden alınamaz hakkıdır. Başarısız denilerek medrese kapısı işaret edilen çocukların önce neden başarısız olduğu, nitelikli eğitim alıp alamadığı, uygun ders çalışma ortamının, eğitimi ve kaynak sayısının yeterli olup olmadığı tartışılmalıdır.

SAĞLIK EMEKÇİSİ KADINLAR KADIN HASTANELERİNE KARŞI

'Biraz kalan hakkımızı da almak istiyorlar'

Derya COŞKUN
Elazığ

Kız okullarının ardından BBP Genel Başkanı el artırarak kadın hastaneleri yapılmasını önermişti. Benimle aynı hastanede çalışan farklı meslek grubundan kadınlara "kadın hastaneleri" konusunda ne düşündüklerini sorduk.

İlk sohbet ettiğimiz sağlık emekçisi, kadın hastanelerini tehlikeli bulduğunu dile getirdi: "İmam hatip liselerinin açılmış olması kız ve erkek çocukluklarının ayrı sınıflarda okuması sorununu beraberinde getirdi. Ben de İmam hatip lisesinde okudum. Bu gibi ayrıştırıcı durumların ne kadar kötü ve merak uyandırıcı olduğunu biliyorum. Ayrıca kadınları ve erkekleri ayırmak kadınları bir alana hapsetmek, var olan haklarımızın elimizden alınması anlamına geliyor. Benim okuduğum dönemde kötü şeylere maruz kaldık. Bu da ileriki dönemlerde erkeklerin kadınlar üstünde baskı kurması her istediğini kadına yaptırması gibi sorunlara neden oldu. Neyi yasak-

larsanız o insana çok cazip gelmeye başlar. Benim çocuklarım bunu yaşamasin."

Başka bir arkadaşımız da "Ülkeyi Arabistan'a benzetmeye çalışıyorlar. Ben kapalı olabilirim, dinimi istediğim şekilde yaşayabilirim ama kadın hastaneleri kesinlikle istemediğim bir şey" diyerek kadınları bir alana sıkıştıran politikaları kesinlikle kabul etmeyeceğini ifade ediyor. "Başka problemlerimiz yokmuş gibi, sanki kadınlar bunu kabul edeceklermiş gibi bu konuları dillendiriyorlar. Bizim ekonomik kriz ve geçinemek gibi daha önemli sorunlarımız var. Var olan ekonomik krize çözüm bulmak yerine bu konularla ekonomik krizi bastırmaya çalışıyorlar" diye de ekliyor.

BİR SONRAKİ ADIM NE?

Başka bir sağlık emekçisi kadın arkadaşımız da kadın hastanelerini kabul etmeyeceğini söylüyor: "Osmanlı döneminde yaşasaydık bu tartışmaları yapabiliirdik ama biz yüzyıl ilerideyiz ve bunları değil bilimi tartışmalıyız. Eğitim, sağlık, hukuk ülkede çökmüş durumda, asıl tartışma konusu bunların nasıl düzeltileceği olmalı. Benim annem ve ba-

bam AKP'ye oy verdiler ama şu an çok pişmanlar. Ülkede yaşayan insanlar açlıktan ölüyor. Mesela ben evleneceğim ama ev bulamıyorum, ev kiralari almış başımı gitmiş. Ekmek olmuş 7 lira... Kadın hastaneleri, kız okulları ya da pembe otobüs tartışmaları yapacaklarına önce ekonomiyi düzeltsinler. Bunlar tehlikeli tartışmalar, elimizde kalan biraz hakkımızı da almak istiyorlar. Bunun savunulması ardından kadınların tek başına dışarı çıkmasına, alışverişe gitmesine izin verilmemesi gibi sorunları arkasından getirir. Bu şekilde nefes alamaz hale geliriz. Umarım tüm kadınlar buna karşı çıkar."

Üç kadın arkadaşımız dışında hastanede çalışan yaklaşık 30 kadınla daha "kadın hastaneleri" tartışmaları hakkında ne düşündüklerini konuştuk. Her biri de bu tartışmalara kesinlikle olumlu baktıklarını ve bu tartışmaların peşinden başka

sorunları getireceğini dile getirdi. Kadınların tepkilerinden çıkan ortak sonuç da "kadın hastaneleri"nin kadınların talebi olmadığı. Dillendirilen bu şey erkek egemen zihniyetin kadınların kazanılmış haklarını gasbetmesinin başka bir adımı. Sağlık emekçisi kadınlar olarak bizi sindirmeye çalışan bu zihniyetin kesinlikle karşısındayız.

Fotoğraf: Evrensel

Kız okuluna da manevi danışmana da artık yeter!

Serpil BERK
Dersim

KONUŞTUĞUMUZ Dersimli kadınlar eğitimin giderek dinselendirilmesinden, kız okullarının açılarak karma eğitimin hedefe konmasından rahatsız. Kız çocukları olan kadınlar endişeli, çocuklarının eğitimine ve gelişimine katkı sağlamayacak bu uygulamaların ciddi sorunlar yaratacağını düşünüyorlar.

'ÇOCUKLARIN EĞİTİMİNE KATKISI OLMAYACAK'

Tülay 42 yaşında bir ev hanımı, "manevi danışmanlık" adı altında din görevlilerinin okullara atanacağına dair haberleri duyunca bir kız çocuğu annesi olarak endişelendiğini anlatıyor. "Ataması yapılan dini personelin çocukların ve gençlerin eğitimiyle ilgili yetileri ne kadar?" diye soruyor ve ekliyor: "Çocuklarımızın eğitimine katkı sağlayacaklarını düşünmüyorum. Bu uygulamanın çağdaş, modern en önemlisi laik eğitime destek olmayacağı açıkça ortada."

Uygulamanın bilimsel başarıya katkısı olmayacağını anlatan Tülay, "Uygulamayla beraber yeni sorunlar ortaya çıkacak. Tek derdimiz çocuklarımızın gelece-

Fotoğraf: DHA

ği. Bunu sağlamanın yolu da okullarda çağdaş eğitim normlarına uygun bir eğitim sisteminin olması" diyor.

'BİLİME İHTİYAÇ VAR'

Kuaförlük yapan 38 yaşındaki Gülten Güngören eğitime darbe olarak nitelendirildiği uygulamaların cinsiyet eşitliğini ortadan kaldıracığını düşünüyor. "Eğitim dinle değil, bilimle olur" diyor Güngören ve ekliyor: "Eğitim kurumları çocuklarımızın kendini geliştireceği yerdir. 13 yaşında bir çocuğun evlenmesini

normal karşılayan Diyanet'in atayacağı görevli ne verecek çocuklarımıza? Alevi inancının hakim olduğu bir kent burası, bu uygulama aynı zamanda farklı inançları da yok saymaktır. İnanç, ırk, mezhep üzerinden yapılan ayrımlar topluma bir şey kazandırmaz, aksine kaybettirir. Ülkeleri kalkındıran, ilerleten bilimdir."

'BERABER YETER DEMELİYİZ'

Aygül Çakır, "Ahlak sadece dinle mi öğrenilen bir değer? Din görevlilerinin

dahil olduğu birçok istismar olayı yaşandı nasıl güveneceğiz? Dini bilgileri anlayacak yaşta mı çocuklar? Herkes kendi inancına göre yetiştiriyor kendi çocuğunu, bunu dışarıdan dayatmaya gerek yok" diye tepki gösteriyor.

Çakır'ın lise ve ortaokula giden iki kızı var, "Çocuklarımızı cinsiyet ayrımını dayatan bir mantıkla yetiştirmedik ki! Çocuklarımızı böyle bir uygulamanın parçası yapmam. Buna karşı durmalı ve hep beraber yeter artık demeliyiz" diyor.

Kadın ve LGBTİ'ler için gerçek güvenli alanlar, ama nasıl?

Sıla ALTUN

Tek adamın seçimi kazanması, kadın ve LGBTİ'lerin hayatlarına yönelik hız kazanan saldırıları daha da sertleştirdi. Cumhuriyet İttifakı ile Meclise giren Yeniden Refah Partisi ve HÜDA PAR kadınları şiddete karşı koruyan 6284 sayılı Kanun'u hedef aldı, LGBTİ'lere yönelik düşmanlık iktidar eliyle beslendi, Aile Bakanı nafaka hakkını, Eğitim Bakanı karma eğitimi hedef aldı. Bunlar, kadın ve LGBTİ'lerin karşı karşıya olduğu saldırılardan yalnızca birkaçı.

Kadın ve LGBTİ haklarına yönelik saldırılar yalnızca söylemle de sınırlı kalmadı. Tek adam iktidarı hem devlet kademesinde hem de toplumsal yaşamın her alanında bu gericiliği örgütlemeye devam ediyor. Bu durum kadınların ve LGBTİ'lerin hayatlarına ise daha fazla şiddet; evde, sokakta, kampüste, iş yerinde güven-sizlik olarak yansıyor.

Devlet eliyle örgütlenen eşitsizlik ve şiddet, kadınlar ve LGBTİ'ler açısından güvenli alanlar talebini doğuruyor. Bu talep aslında yeni bir talep değil. 1960'larda feminist hareket tarafından yeniden anımlandırılan ve özellikle 80'lere doğru popülerleşmiş bir kavram olan güvenli alan, toplumda ötekileştirilmiş grupları şiddetten uzak tutma düşüncesiyle ortaya çıktı.

Güvenli alanın, azınlık grup için tehdit unsuru olan kişilerin alandan dışlanması/alanda bulunmaması, bu azınlıkları yaralayabilecek ifadelerin engellenmesi, hassasiyetlerine saygı gösterecek bir iletişim biçiminin benimsenmesi gibi çeşitli yollarla kadın ve LGBTİ'lerin bir araya geldiği gruplar içinde kurulabileceği tartışıldı, hâlâ da tartışılıyor.

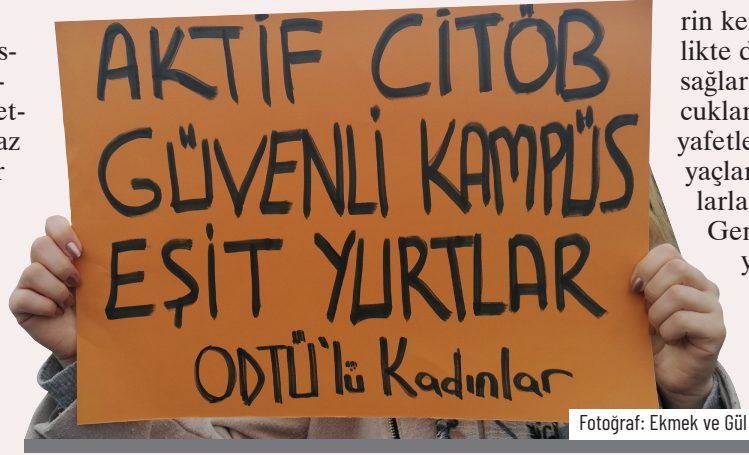
TEK BİR İŞ YERİ, TEK BİR KAMPÜS GÜVENLİ HALE GELEBİLİR Mİ?

Güvenli alanlar yalnızca bu şekilde ele alındığında, benzer düşüncelere sahip kadın ve LGBTİ'lerin hassasiyetlerini temel alan, anlık olarak kendilerini ifade etme güvenine sahip oldu-

ğu yerlerle sınırlı kaldığında, kendilerini güvende hissetmeme sebeplerinin kaynağına ve bu kaynağı yok etmeye gerektiğinden daha az önem veren örgütlenmeler ile karşılaşma riski büyüyor. Bu örgütlenmelerle güvenli alan adı altında kadınlar ve LGBTİ'ler toplumsal hayattan uzaklaşarak, küçük kutucuklara hapsolüyor. Halbuki şiddet, fiziksel ve söylesel olarak bu küçük kutuların içinde bulunduğu sistemde üretilmeye devam ediyor.

Örneğin, bir iş yerinde çalışan kadınların kendi aralarında kurdukları bir WhatsApp grubu, çekinmeden düşüncelerini ve deneyimlerini paylaştıkları bir güvenli alan olabilir. Bu alan onların, o iş yerinde özgürce kendini ifade edebilmesi ve örgütlenmesi için ön açıcı bir adım olabilir ancak bunun önündeki engelleri tek başına kaldıramaz. Çünkü işveren ve burjuva hükümetleri kadınların kendi aralarında oluşturduğu iletişim ağlarına dahi kendilerine karşı harekete geçmeleri tehdidinden dolayı engel olmaya çalışır.

Başka bir örnek, bir üniversitede kadınların o üniversite içinde yürüttükleri mücadele sonucu kampüsün güvenliğini sağlayabilecek kurumların kurulması kampüs içinde genç kadınların güvenli kam-

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

püs taleplerini bir miktar karşılar. Ancak üniversitede şiddeti önlemek için kurulan kurumların hukuki dayanaklarının tüm toplumda şiddeti örgütleyen bir hükümet tarafından kaldırılabilir olması, atanmış rektörlerce bu kurumların işlevsiz hale getirilebilir olması güvenli kampüsün oluşturulmasının önünde bir engel olarak durur. Türkiye'de İstanbul Sözleşmesi'nin kaldırılması ve üniversitelerdeki cinsel tacizi önleme birimlerinin durumu bunun en net örnekleridir.

SALDIRILAR BÜYÜDÜKÇE GÜVENSİZLİK ARTIYOR

Kadınların ve LGBTİ'lerin kendi aralarında deneyimlerini ve düşüncelerini paylaşabilecekleri güvenli alanların varlığı elbette önemli. Birçok üniversitede toplulukların, mahallelerde kadın derneklerinin bulunuyor olması kadınların ve LGBTİ'le-

rin kendi sorunlarını tartışıp birlikte dayanışabileceği alanları sağlar. Mahallede bir kadın, çocukları için ihtiyaç duyduğu kıyafetleri ya da başka maddi ihtiyaçlarını o mahalledeki kadınlarla dayanışarak karşılayabilir. Genç kadın ve LGBTİ'ler yan yana geldikleri topluluklarda yaşadıkları sorunların karşısında birliktelik hissi- ne erişebilir, bu durum birçok kadın ve LGBTİ'nin hayatını da kurtarabilir, kurtarıyor da.

Ancak güvenli alanların yalnızca kişilerin anlık ihtiyaçları ve güvenliği için sağlanıyor olması, kadınların ve LGBTİ'lerin buldukları alanı ve bu alanları güvensizleştiren sisteme yönelik değiştirme hedeflerinden yoksun bırakılmaları, ellerindeki birlikteliklerin de sürekli tehdit altında kalmasına neden oluyor. Tehdit büyüdükçe diğer kadınlarla dayanışarak hayatına devam ettiği dernekler, birliktelik hissini yaşadıkları topluluklar kapatılıyor, yaşam alanları daraltılıyor. İktidarın saldırıları sonucu sokaklar ve hatta kendi evleri bile kadınlar ve LGBTİ'ler için daha tehlikeli hale geliyor.

GÜVENLİĞİMİZİ MÜCADELEMİZ SAĞLAYACAK

Kadın ve LGBTİ'lerin kendi yaşam ve çalışma alanlarını iyileştirmek için yan yana gelerek mücadele etmeleri, aslında onları kapalı bir kutuya hapseden sözde güvenli alandan çıkarak gerçek anlamda güvenli ve eşit bir yaşama adım atmalarının önünü açıyor. Ancak burada da kazandığıyla sınırlı kaldıklarında ve kazanımı elde ettikten sonra güvenli alanlarına geri çekildiklerinde üretimin ve iktidarın devamlılığı için ortaya konulan saldırılara karşılık verecek güce erişemiyor. Ancak kadınlar ve LGBTİ'ler, bu saldırıların karşısında, çocuklarına ayakkabı alamayacak, güvenceli bir işte çalışamayacak, yalnızca kendi evinde değil hayatın her alanında kendi güvenliğinden sürekli endişe edecek hale getiren sistemin iktidarına karşı birlikte yürüdükçe bulunduğu her yeri güvenli hale getirecek.

Görsel: Canva

Tarihte karanlığın tekerrürü: Afganistan iki yıldır işgal altında

E.Ava

15 Ağustos 2021'de Afganistan halkı geçmişte yaşadıkları tüm zor günleri tekrar yaşamaya başladı. Biraz geriye saralım... Eylül 1994'te Molla Muhammed Ömer liderliğindeki "İslami Taliban Hareketi", Afganistan'da "İslami rejim" kurmak amacıyla ülkenin güneyindeki Kandahar ili sınırında harekete geçti ve hızla nüfuzunu genişletti.

27 Eylül 1996'da Taliban Kabil'e girdi ve Afganistan Cumhurbaşkanlığı Sarayının kulesine İslam Emirliğinin beyaz bayrağını asarak yönetimi ele geçirdi ve başkentini her yerini kontrol altına aldı. Taliban rejiminin bu beş yıllık döneminde kadınlar, burka giymeye zorlandı, devlet dairelerinde ve ofislerde çalışmaları yasaklandı, eğitim hakları ellerinden alındı, şarkı söylemeleri, sanatla uğraşmaları bir suç olarak kabul edildi ve ağır cezalar verildi. Taliban 'kural ihlali' yapan kadınlara toplu tecavüz etti, birçok kadını zorla nikâhına aldı...

KADINLAR KABUSA UYANDI

ABD ise ikiz kuleler ve "İslami terör" süreçlerinde yine kendi hesap kitabı uğruna Afganistan'a girdi. Taliban'ı tasfiye etti. Ancak 2021'de ABD, Taliban'ın ülkeyi işgal etmesine ve tüm Afganistan halkına yönelik kıyıcı şiddetine karşı hiçbir önlem almadan, ülkeyi adeta bir kaos ortamında bırakarak, halkı çürümüş bürokratik sistemin, ağır ekonomik ve toplumsal sorunların kucağına atarak askeri gücünü Afganistan'dan çekti. Uluslararası alanda ise hiçbir diplomatik güç bu geri çekilmenin yaratacağı felakete karşı bir tutum göstermedi. 15 Ağustos 2021'de olan oldu.

Taliban'ın Afganistan'ın kontrolünü ele geçirmesinden birkaç gün sonra, Afganistan'ın farklı şehirlerindeki kadınla büyük çaplı gösteriler başladı. Bazı illerde, bu protestolar şiddete dönüştü ve onlarca kadın hayatını kaybetti.

İlk günlerde Taliban "reformcu İslamcı" maskesi takarak aslında yapısal

olarak reforma gittiğini dünyaya açıklamaya çalışıp, "eski Taliban'dan eser yok" imajı vermeye çalışsa da kadınların sözü netti. Kadınlar her fırsatta "Taliban değişmez, geriye dönmek istemiyoruz" diyordu. Taliban meşruiyetini uluslararası alanda sağlamak için çeşitli oyunlar yapmaya çalışsa da başaramadı. Afganistanlı kadınlar haklıydı. Radikal siyasal İslam'ın tüm politik unsurları Taliban'ın ideolojisinin bir parçasıydı. Dolayısıyla yine ilk ezilen kadınlar oldu.

TALİBAN İLK OLARAK EĞİTİMİ HEDEF ALDI

Bu süreçte kadınlar birçok baskı ve yasakla karşı karşıya kaldı. Onlardan biri de eğitim hakkıydı. Taliban ilk günlerde "Okullarda kadınların eğitime izin vereceğiz" diyordu ancak kademe kademe kadınların ve kız çocuklarının eğitim hakkına el koydu. Taliban'ın Afganistan'ın kontrolünü ele geçirmesinden sonra kız çocuklarının altıncı sınıftan itibaren eğitimlerine devam etmesini engelledi. Taliban o dönem yaptığı açıklamada okulların, kız öğrenciler için "Şeriat ve Afgan geleneklerine uygun" nasıl bir üniforma tasarlanacağına karar verildikten sonra yeniden açılacağı da belirtmişti ancak bu söylemin üstünden neredeyse iki yıl geçti. Taliban Afganistanlı kadınların eğitim hakkına saldırmaya devam etti ve bu seneden itibaren kadınların üniversite sınavına girmesini de yasakladı.

KADINLAR KAMUSAL YAŞAMDAN ADIM ADIM SİLİNİYOR

Öte yandan Taliban kadınların çalışmasını, hatta evden "mahremleri" olmadan dışarı çıkmasını bile engelledi.

Kamusal işlerde çalışanlardan tutalım da özel işlerde çalışan tüm kadınlar tek tek Taliban'ın hedefi haline geldi. Taliban geçtiğimiz aylarda kadınların ülkedeki güzellik salonlarını kapatma kararı da almıştı. Kararın ardından Kabil'de bir araya gelen kadınlar, "Hak, adalet ve özgürlük" sloganı atmıştı. Taliban ise kadınlara tazyikli suyla ve havaya ateş açarak karşılık vermişti. Şimdi ise sıra terzilere geldi. Taliban geçtiğimiz hafta kadın terzilerin çalışmasını da yasakladı.

Taliban geçen iki yılda kadınları adım adım evlere hapsedmeye mahkûm bıraktı. Yine birkaç ay önce Taliban kız çocuklarının ve kadınların parklar, sinemalar ve diğer kamuya açık alanlara gitmelerini yasaklamıştı, tüm illerde kadınların resminin olduğu duvarları, billboardları boyamıştı.

ŞİDDETİN ÜSTÜ ÖRTÜLÜYOR

Özellikle basın özgürlüğüne yapılan darbe ile birçok kadın işsiz kaldı, birçok kadının sesi kısıldı. Taliban ilk adımda Kabil'i ele geçirdikten sonra, Afganistan'daki haber alma özgürlüğüne saldıran 16 maddelik bir düzenleme yayımladı. Bu düzenlemede, medyanın İslami ol-

mayan, ulusal değerleri aşağılayıcı veya Taliban yetkilileri tarafından onaylanmayan içerikleri yayınlamaması gerektiği söyleniyor. Bu kararname, kadınların medyadan tamamen çıkarılmasına neden oldu. Büyük illerde gizlice gazetecilik yapan kadınlar, kadınların sesini duyurmaya devam etse de birçok gazeteci kadın küçük illerde Taliban'ın kadınlara uyguladığı şiddet, taciz ve tecavüzün günden güne vahimleştiğini anlatıyor.

Taliban'ın ülkeyi ele geçirmesinden birkaç ay sonra Uluslararası Af Örgütü yayımladığı raporda yönetimin cinsel şiddet gören kadınlara destek amacıyla kurulan yapıları yok ettiğini açıklamıştı. İlgili raporda, sadece mağdur kadınların ve genç kızların değil aralarında avukat, hakim ve eski hükümet görevlilerinin olduğu, onlara yardım eden, destek olan kişilerin de tehlike altında olduğunu vurgulamıştı.

Keza ilk aylarda yayımlanan raporun ileriki yıllarda tek tek gerçekleşen bir tablo olduğunu görüyoruz. Evdeki şiddet faileri bir yana Taliban birçok yerde kadınlara tecavüz edip zorla kendi "nikahına" almaya devam ediyor. Yani kadınlar güvenli olmayan evlerde barınıyor ve her an Taliban şiddeti ve saldırısıyla gün geçiriyor.

GEÇİM İÇİN KADINLAR SAÇLARINI SATIYOR

Kadınların sosyal yaşamdan izole edilmesi günden güne yoksullaşmasının da önünü açtı. Birkaç gün önce sosyal medyada yayımlanan fotoğraflar bunun göstergesiydi. Fotoğraf büyük torbaları gösteriyordu ve çarpıcı olan şey ise içlerinin Afganistanlı kadınların saçlarıyla dolu olmasıydı. Bu torbalar Pakistan'a gönderilmek üzere sınırda bekletilirken çekilmişti...

Geçimlerini sağlamak için saçlarını bile satan Afganistanlı kadınlar tüm baskılara rağmen bu iki yıl içerisinde buldukları her fırsatta seslerini duyurmaktan korkmadı, sokağa çıktı. Afganistan'da kadınlar hem birbirine umut oluyor hem başka ülkelerdeki kadınlara el uzatıyor. Geniş tabloda Orta Doğu'da kadınların saçları birbirine örüle örüle gelecek özgür günlerin umuduna da yol oluyor...

Fotoğraf: Bidarzani

Fotoğraf: Pixabay

Kalk kız kardeşim, oturmaya mı geldik?

Tek adam yönetimi haklarımızı bazen usul usul bazen bağıra çağırma elimizden çalarken mücadele rotamıza notalar ekleyip yolumuza devam edelim. Haydi bir şarkı da senden!

Bindik Bir Alamete Cem Karaca

GEÇTİĞİMİZ haziran ayı asgari ücret zammı ile birlikte daha rakamlar cebimize yansmadan, barınmaya ve temel tüketim malzemelerine dur durak bilmeden yapılan zamlar bizlere “Bindik bir alamete gideyoz kıyamete” dedirtti. Asgari ücretlisinden kayıt dışı çalışana, memurundan emeklisine kadar yeni belirlenen ücret zamlarının kaymağını yiyemeyeceğimizi anlayınca “bu döngü kısır döngü” diyerek kendimizi ek zam tartışmalarının ortasında bulduk. Biz kurşun hesabını yaparken Türkiye Yüzyılına inşa etmeye çalışanlar da ülkenin istihdam ve büyüme hedeflerinde en ufak bir geriye gidış olmadığımızı iddia etti. Peki, “dönü-yom dönemi-yom sonunda bir çıkış yok” diyerek bizi yönetenlerin şarkıyı istedikleri yerde bitirmelerine müsaade mi edeceğiz? Her ne kadar bizi kıyamete sürükleyenler olsa da üreten biziz ve bu şarkı en başından beri bizim!

Fotografraflar: Ekmek ve Gül

Hep Yek Özlem Tekin

ÜLKEDE yaşayan kadınlar olarak geçeden sürdürdüğümüz ojelerle sabaha “gün benim günüm” diyerek başlamayı ne çok isterdik. Ama Türkiye'nin bu yüzyılında yaşamak mücadele etmek demek. “Hürriyet, bu zor biraz” farkındayız elbet! Bu topraklarda tek adam zihniyetinin yüzyılına karşı yediğimiz içtiğimiz, giydiğimiz mücadelesini veriyoruz. Peki, “bitsin bittiye, kalmam seninle” diyerek mücadeleden kaçalım mı yoksa kız kardeşlerimizle kol kola girip barikatlara yürümeye devam mı edelim? Elbette ikincisi, çünkü biz eşitliğe dayalı bir sistemde hayat sürmek istiyoruz ve biliyoruz ki kız kardeşlerimizin birliğinden gelen “koca dünya yanımızda!”

Ben Şarkımı Söylerken Şebnem Ferah

KIZ çocukları şu haftalarda lise ya da üniversite eğitimine devam etmek için tercih listeleri hazırlarken devletlerimiz de karma eğitim tartışmaları yürütüyor. Gerekeceği de karma eğitim nedeniyle kız çocukların okullardan uzaklaştırılan ebeveynlerin olması. İktidarın “istediği kadar yalan söyleyerek” karma eğitimi bir tercih meselesi haline getirmesini ve eğitimi niteliksizleştirmesini böylece izlemeyeceğiz. Çünkü cinsiyet eşitliğinin okul çağlarından itibaren öğretilmesi için karma eğitim şarttır. Temel eğitim taleplerimiz olan laik, bilimsel, parasız ve ana dilinde eğitim için haykırmaya devam ederken sesimizi “isterlerse kısıp” bizi “yok saymalarına” izin vermeyeceğiz!

Hovarda Emel Müftüoğlu

VATANDAŞININ daha özgür koşullarda yaşama hakkını değil de baskı ve zor yoluyla egemenlerin istediği gibi yaşamasını garanti altına almaya çalışan bir ülke yönetimi hayal edelim. Hayal etmemize gerek yok çünkü bu ülkede bize özgür ve eşit bir yaşam yerine “hüküm giymiş hayaller” reva görülüyor. Bunu yaparken de toplumun çekirdek birimi ailenin korunması gerekçe gösteriliyor. LGBTİ'lerin yaşam hakkını gasbeden bu zihniyet bizden, kurduğu “tuzaklara sarılmamızı” bekleyemez. Cinsel yönelim nedeniyle dışlandığımız bir sistemi kabul etmiyoruz çünkü “aşk boyun eğmez”.

Görsel: Canva Pro

Oh Oh Sezen Aksu

İKTİDAR 14 ve 28 Mayıs seçimlerinden zararlı çıktığını iddia edip kendine oy verenleri yüceltmeye devam ederken oy verenle vermeyen arasındaki kutuplaşmayı da körüklüyor. İki kutup da dönüp ceplerine baktığında bir taraf kendine alternatif yöneten bulamadığını düşünürken diğer taraf “oh, oh, şuyundan da” nakaratını tekrarlıyor. Aslan payının sahibi payını daha da büyütürken, emekçiler için “dibe vururken her şey ta dibe”, birbirimizin gırtlığına çökme değil koluna sarılma vaktidir. Bu karanlıktan birimizin diğerini “oh, oh” diyerek çıkarmaya devam batıdan kopmadan” beraberce mücadele ederek çıkabiliriz.

Bu da Gececek Göksel

GEÇTİĞİMİZ günlerde Emine Erdoğan Körfez Turu kapsamında Abu Dabi'de Kadınlar Genel Birliğini ziyaret edip kadınların toplumdaki öncü rolünün güçlendirilmesine vurgu yapmıştı. Bu vurguyu yaparken Türkiye'de yaşayan kadınların kamusal alandaki varlığına Erdoğan iktidarının boyunca nasıl ket vurulduğunu da biliyordu. Türkiye'de bugün kadın işsizliği yüzde 12,7 iken son beş yılda kadın istihdamı yalnızca 1,9 puan arttı. 10 kadın işçiden 1'i sendikaliyken kadın istihdamının yüzde 32,5'i kayıt dışı ve 3,3 milyon kadının sosyal güvencesi yok. Bu rakamlar “neşemizi çalsa” da “biz buradayız” ve bizi ucuz iş gücü olarak görenlerin, sigortasız ve güvencesiz çalışmaya mecbur eden patronların ve onların savunucusu iktidarın “düşmüyoruz yakasından!”, “Bu da gelecek biliyoruz” hak ettiğimiz güvenceli işi ve insanca yaşamı yine sınıf kardeşlerimizle söke söke alacağız.

DİNLEME LİSTESİ İÇİN OKUT

Kalplerimizi saracak yeni bir yuva: Defne Kadın Derneği

Gülser KARATAŞ
Antakya-Hatay

Antakya-Defne'den merhaba. Hayatlarımızı, koskoca kentimizi yutan 6 Şubat depreminin üzerinden neredeyse 6 ay geçti. O ilk anki korku, soğuk, tedirginlik daha dün gibi aklımızda. Hayatta kalabilmek için verdiğimiz savaş, korkumuzu bir nezbe unutturdu belki. Peki ya unutamadıklarımız?

Şimdi moloz yığınları, toz, toprak, çöpler, akmayan sular, dinmeyen sıcak öfkeyi harmanlıyor. Fakat dinmeyen onca sorun arasında bize umut veren güzel şeyler de yaşadık. “Kız Kardeşlik Köpürüsü” kampanyası bunlardan biri. Ülkenin pek çok yerinden kadınlar kendi imkanlarıyla bize el uzatarak, en acil ihtiyaç duyulan malzemeleri bizlerle paylaştılar. Meğer ne kadar çokmuşuz. Gelen yar-

dımlarla beraber mahallelerde, çadırlarda yapılan halk buluşmalarında özellikle kadınlar yaşadıkları zorlukları, sıkıntıları, dinmeyen çilelerini anlattı, “Bunca şey yaşadık, zorumuza gitmedi de burada yalnız bırakılmak çok zorumuza gitti.” dedi. Sonra gelen malzemeleri eşit, adil dağıtmak için omuz omuza verip, temsilciler seçip, mahallelerde ihtiyacı olanların listesini tuttuk. Hep beraber ihtiyacı olanlara dağıtmanın mutluluğunu ve huzurunu yaşadık.

KALBİMİZDEKİ BOŞLUK DOLSUN DİYE...

Bu süreçte dahil olan kadınlarla bir arada olabilmemizin aracı olur düşüncesiyle bir dernek kurmaya karar verdik. Çünkü aslında bizler bir araya gelince güçlüyüz ve bir aradayken üstesinden gelebileceğimiz hiçbir şey yok.

Kadınlarla görüşüp dayanışma derneğimizi

kurmak için çalışmalara başladık bile. Şimdiden bazı genç kadınlar dernek bünyesinde en çok da çocuklar için yapmak istedikleri çalışmalarını düşünmeye başladılar.

“Defne Kadın Derneği”nin kuruluşu için hazırlıklarımızı yaparken bir yandan da yaşadığımız sorunları ve neler yapabileceğimizi tartışıyoruz. Söylediklerimizi hep beraber yapmak üzere yola koyulduk. Pek çoğumuzun aklında, daha ilk yardımların dağıtımını için yaptığımız toplantıda bir kadın arkadaşımızın kurduğu cümle var. “Bizim sadece karnımızı aç sanıyorlar. Biz toprak insanıyız, bir şekilde karnımızı doyuruyoruz. Bizim asıl kalbimiz aç. Biz burada enkazların arasında ara sokaklarda kendi kaderimize terk edildik.”

Kuracağımız bu kadın derneğinin yaralarını sarmaya, bir araya gelip güçlenmemize ve yaşadığımız sıkıntıları çözmeye bir vesile olmasını diliyoruz.

Corning işçisi, direnişin simgesi...

Direnişin önünde biraz heyecan biraz da gerginlikle bekleyen 10'a yakın işçi... Kimi gece vardiyasından çıkıp gelmiş, kimi yıl parası olmadığı için bir saat daha erken kalkıp yürüyerek gelmiş. Kimi de uzun süredir işsiz olduğu için “Ya bu sefer de olmazsa?” diye düşünür duruyor...

Tam karşıda büyük bir ekran. Hızla akan görüntüler, oldukça mutlu insanlar, tek dokunuşla kolaylaşan yaşamlar...

O sabah fabrikaya giderken aylar öncesini düşündüm. İşe ilk başvurduğum günü, ilk başladığım günü... Uzunca makineleri ve metrelerce kablo sarılı makaraları görünce kafamda çalan yapamazsam çanlarını. Sendikali bir yerde çalışmanın ne demek olduğunu burada öğrendiğimi düşündüm...

O sabahın aylardır gittiğim günlerden bir fark vardı. Bizim için mücadele dolu grev günleri başlamıştı. Bir seneye yakındır canla başla çalışmamıza rağmen emeğimizin karşılığını alamadık. Dünyada artık her şey internet üzerinden yapılıyor ve biz bu hızla yetişmek için sürekli kablo sarıyor, fiber optik boyuyorduk. 7/24 çalışan fabrika içinde her hafta değişen izniler de olunca, pazar günü bile ailecek

kahvaltı yapmak uzak bir ihtimaldi. Geçtiğimiz yıl başı yaklaşırken 10 kaplan gücüde çalışarak milyon kilometrelerce sardığımız kablo rekor kırmıştı. Kıran rekorun karşılığı ücrette ve koşullarda iyileştirme değil üç dilim baklava oldu.

YASINIZI UNUTUN, ÇALIŞIN...

Şubat ayında yaşanan depremde verdiğimiz yüzlerce kayıp, depremde çöken telekomünikasyon şirketlerinin de iştahını kabartmış, bölgede daha su yokken biz deprem bölgesinden alınan internet kablosu siparişini üretmeye başlamıştık bile.

Aklımız, yüreğimiz deprem bölgesindeyken yüzde yüz performans ile çalışmamız beklenmişti. Maaş asgari ücretten ürettiğimiz siparişler milyon doları aştı. Ama biz çocuklarla beraber hamburger yiyemedik. Sadece onlara alabildik. Alyansımızı satıp, evin masrafları karşılдық. Çocuğunu iyi bir kreşe yazdırmak için çalışan, süzme beyaz peynirin en ucuz olduğu market gününü birbirine hatırlatan bizleriz. Birbirine destek olan, getirdiği poğaçayı bölüşen, insanca bir ücret ile çalışabilmek için sözleşme sürecinde birbirini motive eden bizleriz.

İHTİMALE YENİDEN YAZACAĞIZ...

Kadın işçiler olarak fabrikada sayımız artmaya başlayınca yaptığımız işin hatta emeğinin değersizleştirildiğini düşünen erkek işçi arkadaşlarımız oldu. Zaman içerisinde birlikte çalışıp, aynı emeği harcadıkça, aynı zamlar altında ezildikçe bu düşünceler değişti. Grev tartışmaları sürerken ayrımsalar olsa da “Kadınlar greve gelmez”, “Bu süreçte birlik olmaz” cümleleri grevin ilk günüyle beraber silinip gitti.

Şimdi kapının önündeyiz. Tüm ihtimalleri yeniden yazmak ve kendi lehimize çevirmek için yan yanayız. Fabrikanın tarihinde olan ikinci grevde ilk kez kadın işçiler olarak en öndeyiz. Sadece iyi bir maaş için değil eşit çalışma koşullarını sağlamak, çalışma yaşamında kadınların önüne çıkan engelleri değiştirmek için hem birbirimize hem grevimize sahip çıkıyoruz. Evde bırakmayıp grev çadırına getirdiğimiz çocuklar ile kavurucu sıcakta buradayız. Hakkımızı alana kadar, insanca yaşayacak çalışma koşullarına ulaşana kadar burada olmaya devam edeceğiz.

Corning işçisi kadınlar
Gebze/Kocaeli

GENÇ KADIN İŞÇİLER ANLATIYOR:

Patronlara yaz keyfi, bizlere cehennem sıcağı

Mine ÇELİK
Tuzla-İstanbul

Asgari ücrete zam yapıldı. Ama mutlu değilim. Birileri müjde olarak açıkladı. Peki neydi bu müjde? Asgari ücret dediğiniz şey bir işçinin alması gereken en düşük maaştır. Bu da müjde değil sorun demektir. Dolar arttıkça asgari ücreti artırırlar. Bu denli artan enflasyona karşı asgari ücret artması doğru olabilir ama bu demektir ki Türk lirası giderek değer kaybediyor.

Şu an yaz mevsimindeyiz. Yaz da ne yapılır diye sorunca herkesin aklına tatil gelir. Elbette ama benim aklıma sadece yaz mevsimi geliyor. Çünkü bize tatili unutturdular. Şu

an tatil yapmak istesek en az bir yıl çalışıp, bir gün tatil yapabileme şansımız var. O da şanslıysak tabii. Ben de dünyayı gezerek görmek isterdim ama şu an Türkiye şartlarında bu pek mümkün değil.

Sıcaklıkların mevsim normallerinin üstünde seyrettiği bu günlerde işçilerin gündeminde yıllık izin ve tatil var. İşçiler hayat pahalılığı yüzünden ellerine geçen parayla tatil planı yapamadıkları gibi kredi borçlarını ödemek için borç-

Görsel: Canva

larına borç ekliyorlar. Tuzla'da tekstil fabrikasında çalışan genç kadınlar çalışma ve yaşam koşullarını anlatıyor...

KIŞIN ISITICI YOK, YAZIN KLİMA

MERHABA ben Dilara, 23 yaşındayım. Bir fabrika da tekstil işçisiyim. Tekstil fabrikasında çalışmak çok zorlayıcı çünkü işyeri tozlu ve tozdan boğazlarımız zarar görüyor. Çalışma ortamımız çok kötü. Bütün makineler iç içe ve makineci rahatlıkla hareket edemiyor.

Ben ortacılık yapıyorum ve bu sebepten bende rahat hareket edemiyorum. Ustabası ise işçilere aşığılayıcı bir ses tonuyla konuşuyor. Gelelim en büyük sorunumuza, ısınma ve yazın klima sorunu çünkü kışın içerisi soğuk oluyor ve üşüyoruz. Yazın ise sıcaktan çalışmıyoruz. Soğutma sistemi yok. Şikayetlerimizi dile getirdiğimizde ise bizi bastırma-ya çalışıyorlar. Biz sustukça tepemizdekiler bizi daha çok ezmeye başlayacak. Biz birbirimize ses olmalıyız. Bu düzen değişmeli.

TATİL HAYALİM BİLE YOK

MERHABA ben Naz, 19 yaşındayım. Tuzla Sanayi Bölgesinde çalışıyorum. Yaz geldi, hava çok güzel ama biz yıllık iznimizde bile dışarı çıkamıyoruz. Çünkü her şey çok pahalı. Düşünsenize iki çocuklu bir işçi tatile çıksa aylık aldığı paranın iki katını tatile ödemek zorunda. Benim tatil hayalim bile yok. Bugün Türkiye'de tatil hayali kuran işçilerin bankadan borç aldığını biliyoruz. Fabrika geneline baktığımızda genç yaşta çalışan birçok genci görebiliyorsunuz. Patronlar tatilden bronzlaşarak dönerken bizler kan revan içinde çalışıyoruz. Birlik olup her şeyi düzeltirsek, işçi sınıfı olarak yaz tatillerine gülerken gideriz.

İŞ YERİNDE AÇ KALİYORUZ, SICAKTAN BUNALIYORUZ

BEN İrem, 19 yaşında bir işçiyim. İlk iş deneyimim. İlk zamanlar benim için bir eziyet gibiydi. O kadar zor şartta çalışıyoruz ki ben bu kadar zor olduğumu bilmiyordum. Dışardan bakınca "çok kolaymış" diyorsunuz ama içine girince öyle olmadığını anlıyorsunuz. Bir kere iş güvenliği diye bir şey yok. Bir şey mi keseceksiniz veya tehlikeli yakıcı bir şey mi yapacaksınız? Normalde koruyucu eldiven, gözlük gibi aparatlar takılması lazım ama öyle bir zorunluluk yok. Zorunluluğu bırakın fabrikamızda öyle bir şey yok. Bize dedikleri şey sadece "Dikkat edin". Dikkat etmeye çalışıyoruz ama ben ve diğer işçi arkadaşlarımız kaç defa elimizi yaktık, kestik. Ayrıca çalışma alanlarımız çok dar, her an düşüp bir yerimizi kırabiliriz. İşverenler bunu görmelerine rağmen hâlâ hiçbir şey yapmıyorlar. Çalışma ortamımızı hiç hijyenik değil. İş yerindeki çoğu arkadaşım yemekler kötü olduğu için yemek yemiyor, aç kalıyorlar. Ustabasımız ve patronlarımız ise yemeği beğenmedikleri için dışardan yiyorlar. Peki onların beğenmediği yemeği biz niye yiyoruz? Fabrikamızda klima yok. Herkes sıcaktan bunalarak çalışıyor. "Klima istiyoruz" diyoruz, "Sipariş ettik gelecek" diyorlar. Kışın ısıtıcımız yeterli değildi üşüyorduk, yazın ise klimamız yok.

İŞÇİ KADINLARA SORDUK: Yasalar bir gün bile bizim elimizde olsa ne yapardık?

SERVİSTEN inip fabrikaya doğru yürürken kadın arkadaşlarım çantamın üzerindeki rozeti fark etti. İçlerinden biri rozeti göstererek "Neymiş kafandaki mantıklı ama yasal olmayan düşünceler? Söyle bilelim" dedi. Ben de şiddete ve ayrımcılığa uğramadığımız, emeğimizin sömürülmediği, eşit, özgür ve insanca yaşadığımız bir dünya istediğimi söyledim. Makinelere doğru ilerlerken düşünmeye başladım. "Bir günlüğüne yasalar biz kadınların elinde olsaydı ne yapardık?" Bu soruyu öğlen paydosunda arkadaşlarıma yönelttim ve ne istediklerini onlara sordum.

Kimi sevgi, eşitlik, özgürlük istedi. Kiminin "klima" gibi daha somut talepleri vardı. Kimi bütün yasaları ve baskı aygıtlarını yok etmeyi... Ama çoğu kadına yönelik şiddeti, kadın cinayetlerini ve çocuk istismarını önleyecek yasaları hayata geçirmek istediğini söyledi...

EN ÇOK DA İNSANCA YAŞANABİLİR BİR DÜNYA

- Yasalar sadece bir günlüğüne benim olsaydı nasıl yapılırdı bilmiyorum ama sınır diye bir şey bırakmazdım. Ülkeleri birleştirdim. Eşit bir dünya inşa ederdim.
- Kadınlar özgür olurdu. Eşit olurduk. Daha güzel koşullarda çalışırdık
- Komünist değilim, ama sistemini destekliyorum. O yüzden yasalar bir gün benim elimde olsaydı komünizmi getirirdim.
- Bakanlık falan bırakmazdım, bir de ben Zelenski seviyorum.
- Yasalar benim elimde olsaydı önce insanları değiştirdim.
- Her şey eşit olsun istemem. Kadınlara saygı ve sevgi olsun yeter.
- Fabrikaya klima takardım. Yazın serin, kışın sıcak olsun diye.
- Mevcut iktidarı yok ederim.
- Her şeyi değiştirdim. Çünkü hiçbir yasa halkı savunup korumuyor.
- Şiddeti kaldırdım. Öte yandan ekonomi düzelden insanlar rahat ve huzurlu olmayacak, şiddet artmaya devam edecek.
- Herkesin istediği bölümü seçip, hayalindeki mesleği yapmasını sağlardım. Gençler güzel yaşasın diye yasalar çıkarırdım.
- Birbirimizden alacağımız güle bizi ezen, yok sayan, ötekileştiren, kutuplaştıran, öldüren, istismar edenlere karşı birlikte mücadele edebilir yasaları kadınlar olarak yeniden yazabiliriz.

Tekstil işçisi bir kadın
Tuzla/İSTANBUL

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

DERNEK SOHBETLERİ:

Kirayı mı, ücretlerin asgari ücrete düşmesini mi, geçimi mi düşünelim?

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın Dayanışma
Derneği Başkanı

3 0 yıldır aynı mahallede yaşayan, tüm hayatını kurduğu mahallesinden, komşularından hayat pahalılığı yüzünden hiç bilmedikleri yerlere göç etmek zorunda kalan kadınların sayısı günden güne artıyor. Kiralar asgari ücretle eşitlendi. Evde ikinci bir çalışan yoksa ailelerin vay haline. O zaman çalıştığın fabrikada mesaiye mahkumsun. Bazı fabrikalarda bir tık asgari ücretin üstünde ücret veriliyordu. Şimdi ise asgari ücretle aynı. Patronların artık "Fazla mesai zorunlu" demelerine bile gerek yok. İşçinin başka çaresi kalmıyor.

EKMEK EV YAPIMI, YEMEK SALÇASIZ VE YAĞSIZ

Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğinden Gülşah ile buluşuyoruz. Gülşah tekstil işçisi, bir çocuğu var. Evi kira ve ev sahibi "Ya 10 bin lira verirsin ya da çıkarsın" diyor. Gülşah son zamanlardaki ev sahibi ve kiracılar arasındaki kavgalardan korkmuş ve İstanbul'dan İzmit'e taşınmayı düşünüyor. "İşim Tuzla'da. Her gün 5 saatim yolda geçecek. Kendimi geçtim, çocuğuma hiç vakit ayıramayacağım" diyor Gülşah, geçinmek için türlü formüller üretiyor. Ev-

de ekmek yapıyor, salça kullanmıyor ve sulu yapılan yemeklerin bazılarında yağ koymuyor.

Gülşah'ın çok seversen evlendiği kocasıyla da arası bozuk. Evde ol(a)mayan her şey için birbirlerini suçluyorlarmış. Bazen büyük kavgalara çocukta tanık oluyormuş. "Kardeşimin düğünü oldu. Para taktığım için beni evden kovdu. Kardeşim huzurunu bozulmasını diye taktığım parayı bana geri verdi."

Bu sohbetin ardından Gülşah, dernekteki ikinci el kıyafetleri seçmeye başlıyor. "Biliyor musun tam 3 yıldır üzerimize hiç yeni bir şey almadık. Bu dernek olmasa çocuk çıplak kalacak" diyor. "Bütün bunların karşısında neden ek zam talep etmiyorsunuz?" sorusuna ise, "Ek zam istedik ama patron işçileri böldü. Makinecileri tek tek içeri alıp onlar işi bırakmasın diye ufak zamlar yaptı. Zammı alan sustu. Biz vasıfsız çalışanlar ortada kaldık" diyor.

GÜNDÜZ FABRİKADA AKŞAM DEPODA EK İŞTE

Günde 12 saat çalışan metal işçisi Neslihan yakın zamanda eşinden boşanmış, iki çocuğu ile yaşıyor. "Maaşlarımız hiçbir zaman vaktinde yatırılmıyor. Sürekli mesai var, fakat para yok. Mesailerini iki, üç ayda bir veriyorlar diye işten çıkıp başka bir fabrikaya girdim" diyor. Bodrum katında kü-

çük rutubetli daireye 5 bin lira kira ödüyor. Fabrikada mesai olmadığı zaman başka bir depoya ek iş yapmaya gidiyor. Neslihan, çocukları için kendisine bağlanan nafakayı da alamıyor. Eski eş nafakayı ödememek için sürekli sorun çıkarıyor. Neslihan'ın eski çalıştığı fabrikada ek zam talebi olmuş "Biz daha maaşları gününde alamazken ek zam mı vermeleri bir mucize olurdu" diyor. İki defa sendikali olmaya çalıştıklarını ancak patronun duyup işin öncülerinin işten attığını anlatıyor. Şimdi girdiği fabrikada durum aynı. Neslihan "Ek zam şart" diyor ama "Kiminle yapacağız? Kime güveneceğiz?" diyerek kaygısını dile getiriyor.

SENDİKAYA KARŞI GÜVEN TAZELEMELER LAZIM

Yaşam koşullarının değişimi Neslihan, en başta sendikaların artık harekete geçmesi gerektiğini düşünüyor: "Sendikal bürokrasinin bu kadar arttığı bir atmosferde artık işçilerin de sendikaya güveni azalmış durumda. Her sohbetle işçilere 'sendika' deyince ilk cümle 'sendikacılar cebine bakıyor' oluyor. Bu algının kırılması ve değişmesi gerekiyor."

MAHALLEDEKİ DAYANIŞMA FABRİKAYA TAŞINIYOR

Neslihan dernekte karşılaştığı dayanışmayı çalıştığı fabrikaya nasıl taşımaya çalıştığını şöyle anlatıyor: "Ben boşandığım zaman yiyecek ekmeğim yoktu bu dernekteki kadınlar beni hiç tanımadan destek oldular, yardım ettiler. Şimdi ben de girdiğim fabrikalarda bunları anlatıyorum. Tabii bazen sorun yaşıyorum. Bir defasında bir arkadaşaya dayanışmanın, birlikte hareket etmenin ne kadar önemli olduğunu söyledim. O da bunların zararlı fikirler olduğunu, siyaset yaptığımı söyledi. İnsanlar o kadar bastırılmış ki hemen korkuyorlar."

'Dört top A4 götürmediğim için kızımı okula kaydetmediler'

Gizem ÇELİK
Esenyalı-İstanbul

OKUL kayıtlarının başlamasıyla birlikte veliler büyük masraflar ile karşı karşıya kaldı. Anaokuluna başlayacak olan kızım için kayıt yaptırmaya gittiğimde kayıt parası adı altında dört top A4 kâğıt istendi. A4 kâğıtlarını götürmediğimiz için kayıt yapılmadı. Benimle gelen diğer kadın arkadaşın ikiz çocukları vardı. Müdüre "İkizlerin ikisine ayrı ayrı alamam birisine alsam olur mu?" diye sorduğunda arkadaşım "Anasını zorunlu değil" diyerek başından attı.

Mahallemizdeki devlet okulunda bin 500 lira isteniyor ama "pilot okul" olduğunda bu ücret aylık 4 bin liraya çıkıyor. Artık anasınıfları hariç 1. sınıf için bile kayıt parası alınmıyor. Bizler geçinmek için ay sonunu zor getirirken bir de devlet okullarında kayıt için bu fiyatları ödüyoruz.

Cumhurbaşkanlığının sarayına ayrılan bütçe neden çocukların eğitim hakkına ayrılmıyor? Bizler çocuklarımızı eğitimsizlik içinde eğitmeye çalışırken bir de bu tür sorunlarla karşılaşyoruz. Çocuklarımızın hakkı olan bir öğün ücretsiz yemek için herkes kulaklarını tıkıyor. Bizler çocuklarımızı doyuramazken bizlere hâlâ şükretme fetvası veriliyor. Biz çocuklarımızı sadece okusun ve sağlıklı beslesin istiyoruz.

'YENİ EVLİYİM, ÇOCUK YAPARIM DİYE İŞE ALMIYORLAR'

Gamze, henüz yeni evlenmiş genç bir kadın, pahalılık yüzünden 3 yıl nişanlı kalmışlar. Evinin kirası 10 bin lira. Eşiyle aynı fabrikada çalışırken tanışmışlar ama evlenince eşlerden birini işten çıkartmaları gerekiyormuş. Çünkü fabrika akraba çalıştırmıyormuş. "Bir seçim yaptık ben çıktım işten. Çünkü eşim benden 500 lira fazla alıyor. Tazminatıyla borçların

küçük bir kısmını kapattık. Uzun süredir yeni bir iş bulamıyorum. Yeni evli olduğum için çocuk yaparım diye işe almıyorlar. Şimdilik çeyizlerimi satıyorum. Annemin yıllardır yaptığı oyalı yazmaları, patikleri yeni gelin olacak kızlara satıyorum. Çeyizlerim bitince ne yapacağımı bilmiyorum" diye anlatıyor Gamze yaşadıklarını.

KADIN İŞÇİLER DUDULLU ORGANİZE SANAYİDEN SESLENİYOR: 'Yoksulluğa karşı, taleplerimiz için birlikte olmalıyız'

Sultan ARGUÇ
Ümraniye-İstanbul

HAYAT pahalılığı her geçen gün artıyor ve işçiler, emekçiler için dayanılmaz bir hale dönüşüyor. İşçilerin aldığı ücretler ancak kirayı karşılayabiliyor. Ümraniye Dudullu Organize Sanayi Bölgesinde, İMES, DES, KADOSAN, MODAKO, KEYAP sanayi sitelerinin olduğu bölgelerde on binlerce işçi çalışıyor. Büyük çoğunluğu asgari ücretle çalışırken, kurlsız ve esnek çalışmanın da hedefi oluyor. Ücretler ise her gün eriyor. Bu erime karşısında işçiler de ücretlerinin artırılması talebi için ek zam istiyorlar.

Fotoğraf: Evrensel

DETERJANA PARA YETMİYOR

ASLI Börek'te 3 yıldır çalışan Ayşe, yapılan zamlarla aldığı ücretin ceplerine girmeden eriyip bittiğini, sendikaları olmadığı için ek zam talebinde bireysel girişimlerde bulduklarını, patronun ve müdürlerinin kendilerini dinleme zahmetinde bile bulunmadıklarını belirterek "Örgütlü değilsen, sendikan yoksa hiçbir şeysin. Arkadaşlarımla birlikte ücretlerimize zam yapılıns talebinde bulunuyoruz. Ancak bizi dinleyen ve ciddiye alan yok. Kiram 8 bin 500 lira. Çocuk bezi aldığımda deterjana para yetmiyor. Bu insanlık mı? Ek zam versinler" diyor.

'MÜCADELEYE SARILMALIYIZ'

AYNI fabrikada 6 yıldır çalışan Nalan ise işçilerin seçim vaatlerine inandıkları için bu tür sorunların yaşandığını anlatıyor: "20 küsur yıldır bizi yöneten AKP'ye hâlâ inanıp oy veriyorsak, 'Her şeyi bu hükümet düzeltir' yalanına inanıyorsak olacağı budur. Ek zam eklemek kadar lazım. Mücadeleye inancımı yitirmedim ama işçi işçiyeye güven duymuyorsa çok yolumuz var demek. Mücadeleye sarılmamız." diyor.

'CANIMIZA TAK ETTİ'

MİNTEKS Tekstil'de 9 yıldır çalışan Filiz, tecrübeli kesimci ve modelist olmasına rağmen hâlâ düşük ücret aldığını, çalışma koşullarının ağır olduğunu, günde aralıksız 14-15 saat çalıştığı günlerin olduğunu vurgulayarak, "Patron elde ettiği ihracat ürünlerinin kârıyla zenginliğine zenginlik katıyor, biz ise ay sonunu nasıl getiririz derdindeyiz. Ücretlerimiz 30 bin lira bile olsa yine de yetmez. Açık söyleyeyim herkesin canına tak etmiş durumda. İşçiler patlarsa, baraj patlar. Bunu zorlamamız lazım. Umutluyum ama işimiz çok zor."

İŞ YERİ DEĞİL CEZAEVİ

14 YILDIZ Umur Matbaacılıkta çalışan Duygu, keyfi işten atmalara karşı, hükümet ve patron karşısında yumruğunu masaya vuran sendikaların olması gerektiğini anlatıyor: "Fabrikamız değirmen gibi işçi öğütüyor. Mecburiyet ve işsizlik olmasa burada kolay kolay çalışılmaz, kapalı cezaevi gibi. Kadın işçiler olarak çok zorluklarımız var. Ufacık çocuklarımızı bırakıp buraya geliyoruz. Her sabah uyanınca yeni bir zamla uyanıyoruz. Ama ücretlerimiz artmıyor yerinde sayıyor. Niye bir sendika yok? Neden biz işçiler birlik değiliz?"

'ÜÇ AYDIR ET YEMİYORUZ'

İKİ yıldır Dardanel Ton'da çalışan Nurcan ise ürettikleri ürünlerin fiyatının sürekli arttığını, fakat kendi ücretlerinin sabit kaldığını söylüyor: "İnanın üç aydır evimize 250 gram bile et girmedir. Pazarda yarım kılunun üstünde sebze ve meyve alamıyoruz. Mesaiyle ancak 12 bin 500 lira alıyorum. Cuma gününü cumartesiye bağlayan gecelerde çalışma süremiz 14-16 saati geçmesine rağmen mesai alamıyoruz. Ek zam meselesini hepimiz konuşuyoruz. Bizden çaldıklarını versinler."

MESS SÜRECİNDE KADINLARIN SÖZÜ VAR

EK ZAM talebinin yanı sıra, MESS grup toplu sözleşme görüşmelerinin başlamasına az bir süre kaldı. MESS kapsamında 130 binden fazla metal işçisinin TİS görüşmeleri öncesinde DİSK, Hak-İş, Türkü-İş Konfederasyonlarına bağlı üç ayrı işçi sendikasının hazırlıkları sürüyor. Bu süreçte kadın işçiler ne düşünüyor? TİS sürecine nasıl katılıyorlar? Sendikaları hakkında nasıl düşünüyorlar? sorularını kadın işçilerle görüştük.

'KADIN İŞÇİLERİN TEMSİLCİLERİ SÖZLEŞME SÜRECİNDE OLMALI'

12 YILDIR Hitachi Elektrik'te çalıştığını söyleyen Hatice, bugüne kadar TİS süreçlerinde hep ikincil planda kaldıklarını, DİSK'e bağlı Birleşik Metal-İş Sendikasının çabasının yeterli olmadığını, kadın işçilerin geri planda kaldığını belirterek "Mavi ve beyaz yakalı işçiler olarak ortaklaşan çok talebimiz var. Çocuklar için kreş, emzirme odası, 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü'nün ücretli izinden sayılması, ped gibi hijyen malzemelerinin ücretsiz temini, yıllık izin, senelik izinlerin gün sayısını artırılması, psikolojik desteklerin düzenli ve ücretsiz sağlanması gibi birçok talebimiz var. Bundan dolayı kadın işçilerinin temsilcileri de TİS oturumlarına katılmalı şart diyoruz" diyor.

'TİS'TE KAZANILAN TALEPLER HERKESİ ETKİLER'

10 YILDIR ENTES Elektrik'te çalışan Nurcan hem sendikalı olmadıkları için hem de MESS grup toplu sözleşmesine dahil olmadıkları için çok büyük kayıplar yaşadıklarını belirterek "Aslında TİS'te kazanılan her talep bize de yansır. Ücretlerimiz aynı oranda olmasa da artıyor. İşyeri komiteleri kursak hem sendikal örgütlenme için hem de taleplerimizin kabul edilmesi için patron ve fabrika idaresiyle pazarlık yapma şansımız oluyor. TİS taslaklarının hazırlığında da ayrıca kadın işçiler için taslaklar oluşturulması gerekiyor. Biz bunları kadın, erkek işçi ayrımının derinleşmesi için yapmıyoruz. Sancılı regl dönemlerinde çalışmak istemiyoruz. Bunu kim dile getirebilir? Tabii biz kadın işçiler."

'KAMERAYLA DENETLENMEK İSTEMİYORUZ'

SEKİZ yıldır EFİ Elektrik'te çalışan Zehra, iş yerinde sendikal örgütlenme girişiminin başarısız olması sonucu yaşanan moral bozukluğundan bahsederek, "Sendikal örgütlenme sürecinde biz kadın işçiler olarak öncülük ettik. Birleşik Metal-İş Sendikası deneyimi ve Özçelik-İş deneyimi bizim için öğretici oldu ama kayıpları da çok oldu. Her işyeri MESS sürecini takip eder. Ona göre tavır alır. Bu yüzden sözleşme süreci bizim için çok hayati. Kamerayla denetlenmek istemiyoruz. Soyunma dolaplarımızın ve odalarımızın izlenmesini ve sözlü tacizlerin hedefi olmak istemiyoruz. Sendika seçme özgürlüğümüz olsun ve sendikaya üye oldu diye hiçbir işçi işten atılmasını istiyoruz."

Fotoğraf: Freepik

'Temizlik işçisi değil köleyiz'

Ben 7 yıldır DES sanayi sitesinde üç ayrı işyerinde çalışan, temizlik işleri ve çaycılık yapan bir kadın işçiyim. Ev işlerinde çalışan gündelikçilerden pek farkımız yok. Azar işitmek, hakarete maruz kalmak her gün yaşadığımız şeyler. Hele DES, İMES, KADOSAN sanayi sitelerinde çalışıyorsan köle gibisin. Patronun özel arabasını da yıkarsın, cam da silersin, tuvalet de temizlersin...Çamaşır suyu solumaktan ciğerlerimiz kötü durumda. İlk iş yerimde taciz de dahil her hakarete maruz kaldığım için kıdem ve ihbar tazminatımı almadan oradan kaçtım.

İkinci iş yerimde bir gün hasta oldum, işe gelmedim diye iki yevmiyem kesildi. Patron ayakkabıyı boyamamı istedi. Kabul etmedim diye bana ağza alınmayacak hakaretler edildi. Temizlikçi olduktan sonra anladım ki kadın olarak cehennemini yaşamak istiyorsan temizlikçi ve çaycı olacaksın. Hele mülteci kadın işçiyse, Suriyeli, Özbek, Türk-

men isen vay haline! DES ve KADOSAN civarındaki iş yerlerinde çalışan mülteci kadın işçiler her türlü taciz ve baskıya maruz kalıyor. Mülteci kadınların patronlar tarafından sürekli cinsel obje olarak görülmesi ve ayrı muameleye tabi tutulması utanç verici.

HAYATIMI CEHENNEME ÇEVİRDİLER

DES Sanayide 8-10 saat bazen iş yeri vardiyalıysa 12 saati aşan bir çalışma temposunda çalışıyoruz. Asgari ücret alıyoruz. Fazla mesai için ise 500 veya 1000 lira ancak veriliyor. Bu iş yeri hakkı, bu vergi, bu telafi derken bizi köle gibi çalıştırıyorlar. Zam talebinde bulunduğumuzda "Çalışıyorsan çalış, işine gelmiyorsa muhasebeye uğra, alacağını al ve git!" deniliyor. Hepimizin bakması gereken ailesi ve çocukları var. Nasıl çalışmalıyız?

Aldığımız maaş, kira ve çocukların ihtiyacına bile yetmiyor. Sancaktepe'de oturuyorum. Kiram 7 bin 500 liraya çıktı. Bir çocuğumun kronik hastalığı var.

Onun ilaç parasını bile yardımlarla karşılayabiliyoruz. Sadece temizlik yapıp, çay dağıtsam iyi. Yemek yap, cam sil, araba yıka, merdiven sil, metal talaşlarını topla, toplama alanına götür...

Biz işçi değil, köle olarak işe alınmışız. Şu an çalıştığım işyerinde huzurlu değilim, hep tedirginim. Psikolojim bozuldu, antidepresan kullanıyorum. Bize bu cehennemini yaşatanlara karşı birlik olmak zorundayız. Ev emekçileri, temizlikçi ve çaycı kadınlar mutlaka örgütlenmeli. Sendika olmasa bile bir dernekte birlik olmalıyız. Aksi halde bu kölelik

Görsel:Freepik

koşullarında çalışmaya devam ederiz.
DES Sanayi Sitesinde çalışan temizlik işçisi bir kadın Sancaktepe/İSTANBUL

'Birliğimize engel olmak için eşlerimize şikâyet ediyorlar!'

'Biz kadınlar çocuklarımızın geleceği için çalışıyoruz. Emzirecek yaşta çocuklarımızın rızkını onların boğazında bırakmamak için daha fazla örgütleneceğiz...'

BEN 3 yıldır Omega Motor fabrikasında çalışan bir kadın işçiyim. Fabrikaya girdiğimden beri hep vaat dinledim. Bize toz pembe bir çalışma hayatı ve yeterli ücret hayali sattılar. Pandemi döneminde örgütlenme ihtiyacı duyarak sendikalı olmak istedik. Hiç beklemediğimiz bir anda Hak-İş'e bağlı Özçelik-İş Sendikası, Gamak Motor'dan esinlenerek fabrikaya burnunu soktu. Aslında patronun istediği bir sendikaydı ama patron ve fabrika müdürleri buna bile tahammül etmediler. Kısa süre sonra aldıkları bilgilerle sendikal faaliyetimizden haberdar oldular ve 5 işçi arkadaşımız işten atıldı. Özçelik-İş Sendikası tek bir eylem, bir basın açıklaması ve tepki ortaya koymadı. Sendikal çalışmamızı

sonlandırdı. Gerekeceği kadar da "Kimse ekmeğinden olmasın, daha fazla işçi çıkarmasınlar" denildi. Bu, ikiyüzlü bir tavrıdır.

Defalarca bize "Başka sendikada örgütlenmeyin, özellikle de DİSK'e bağlı Birleşik Metal-İş Sendikasını buraya hiç sokmayın. Onlar sizi işinizden eder" dediler. 2023 yılında yaşanan ikinci sendikalaşma deneyimimizde biz kadın işçiler öncü olduk. Türk Metal Sendikasında bazı işçi arkadaşlarımızın bağlantıları dolayısıyla örgütlendik. İlk işten atılan işçilerden biri, kadın işçi arkadaşımız oldu. Türk Metal Sendikası ilk başta yarı yamalak bir direniş gösterse de direnişi sonuna kadar götürme niyeti yoktu.

İŞÇİYİ İŞÇİYE KIRDIRMA YÖNTEMİ: İSPİYONCULUK

Patron ve müdürleri, şefleri, ustabaşları zorbalık yaptıkça onlar hep geri bastı. Bu süreçte ilginç olan şey insan kaynakları müdürünün ve idari şeflerin "Sendika olmasın Özçelik-İş Sendikası olsun" demeleriydi. Biz kadın işçilerin evlerini arayarak eşlerimize bizi şikâyet ettiler, eşlerimize işten atılacağımızı söyleyerek tehdit ettiler. Birdenbire fabrikada tüm ücretlerin 13 bin 500 lira olacağına, ikramiyelerin üç kat artacağına dair söylemler dolaşmaya başladı. Listeler hazırlandı. Bu söylemler, işten atma tehlikesi yaşamamak için kimi işçilerin sendika üyeliğinden istifa etmesiyle sonuçlandı.

O dönem ücretlerimiz ped ve çocuk be-

zi almaya, kiramızı ödemeye yetmiyordu. Bugün yetmiyor. Kirayla birlikte fatura ve en temel ihtiyaçlarımızı aldığımız ücret ancak karşılıyor. İnsafsızca bir sömürü var. Ağır çalışma koşulları var. Örgütlenme ve bir araya gelme duygumuzu kırıp bir daha sendikalaşma girişiminde bulunmayalım diye farklı yollar geliştiriyor patronlar. Bunlardan biri de "ispiyonculuk".

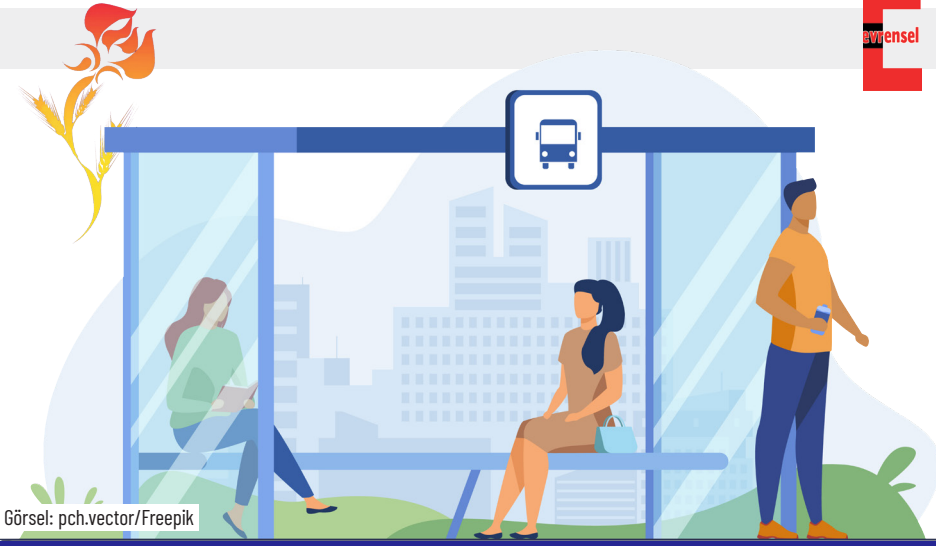
Patronlar işçiyi işçiye düşman etmek, aramızdaki güveni tümüyle yok etmek istiyor. Ama biz kadınlar çocuklarımızın geleceği için çalışıyoruz. Emzirecek yaşta çocuklarımızın rızkını onların boğazında bırakmamak için daha fazla örgütleneceğiz. İşçilerin gerçek sendikaları nihayetinde olacak.

OMEGA Motor'dan bir kadın işçi Ümraniye/İSTANBUL

Fotoğraf: Evrensel

Özgürlük için işçiler el ele vermeli...

Görsel: pch.vector/Freepik

EYTLİ KADINA EMEKLİLİK MÜJDE DEĞİL HAYAL KIRIKLIĞI

230 bin lira çocuk borçlanması nasıl ödenecek?

Fatma KOÇ
Adana

Kavurucu sıcakta otobüs durağının gölgesinde otobüs bekliyorum. Yanıma engelli oğlu ile bir kadın oturdu. "Çok sıcak değil mi?" diyorum. "Evet. Bu sıcakta bu çocukla sabahtan beri SSK'da oradan oraya dolaniyorum" diyor. Trafik keşmekeşinde otobüsün geç geleceği belli, sohbet başlıyoruz.

Emine, 40 yaşında 3 çocuk annesi 14 yıllık evli. İlk oğlu 13 yaşında Down sendromlu doğmuş, ikinci oğlu 10 yaşında sağlıklı, üçüncü oğlu 3 yaşında. "Küçüğü ağabeyine bıraktım. Büyük oğlumu evde tek bırakamıyorum. Onu da aldım sabahtan beri bir SSK'ya bir bankaya gidip geliyorum. İşim de çözülmedi. Eve dönüyoruz" diyor.

Emine evlenmeden önce Adana'da bir iplik fabrikasında çalışmaya başlamış. Eşiyle orada tanışıp evlenmişler. Anlatıyor yaşadıklarını: "Benim annem de aynı patronla ama başka fabrikada tam 25 yıl sigortasız çalıştı. Çalışma ortamı çok kötüydü. Fabrika diyorum ama üstü metal sacdan yapılmış bir barakaydı. Yazları Adana'nın sıcaklığında sıcak sac altında çalışmak işkence gibiydi. Dışarıda 35 derece olsa içeride 45 derece hissedilirdi. Ama annem gibi herkesin çalışmaya ihtiyacı vardı. Karın tokluğuna çalıştı, emekli bile olamadı. Şimdi anneme kardeşlerimle ben bakmaya çalışıyoruz. Annemin durumunu bildiğim için 'Ben hiçbir yerde sigortasız çalışmam' deyip duruyordum.

'EKMEK ASLANIN İŞKEMBESİNDE'

Annemin patronu yeni bir fabrika açınca 'Ben illa SSK isterim' dedim. SSK'lı olarak işe başladım. İplik makinesine elimi kaptırdım, sol elimin başparmağı koptu. Patronu tanıyorduk şikâyetçi olmadım. İyi ki SSK diye tutturmuşum. Tedavim bitti, sağ olsun 'İstersen çalışmaya devam et' dedi. Bir süre çalıştım, hamile kalıp oğlum engelli doğunca çalışmaya devam edemedim. Malulen emekli oldum ve şu an bin 100 lira emekli maaşı alıyorum. Şimdi çalışmaya devam etmediğime çok pişmanım. Yıllar su gibi geçti, üçüncü çocuk oldu, ev derdi geçim derdi büyük oğlumun eğitimi derken hayat her gün biraz daha zorlaşıyor. Eşim asgari ücretle çalışıyor, benim emekli maaşım faturaları ödemeye bile yetmiyor, ekmeğin artık aslanın ağzında değil işkembesinde, al alabilirsen. EYT çıktı, çocuk borçlanması yapmak için SSK'ya geldim. Beni oradan oraya gönderdiler sonra çocukların biri için 74 bin 46 lira diğer ikisi için 78 bin 860 lira ödeme istediler. Ben bu ödemeyi nasıl yapayım?"

Emine bir umut özel bir bankaya gitmiş ve durumunu anlatınca emekliliğine mahsuben en fazla 70 bin lira kredi alabileceğini öğrenmiş. Başka bankalara da sormuş hepsi aynı yanıtı vermiş.

"Otobüs durağında hiç tanımadığı birisine bu kadar şey anlatma ihtiyacı duyduğuma göre demek ki çok dolmuş içimde" diyor Emine. Onu dikkatle dinliyorum.

Bana dönüp "Bunu kimse kolay kolay ödeyemez ki. Ne diye çıkıp başıra başıra müjde veriyorlar?" diyor. Ahhh! Emine öfkende o kadar haklısın ki sen kralın çıplak olduğunu gördün darısı diğerlerine...

BEN Ümraniye İhlamurkuyu Mahallesi'nde bulunan İstanbul Tekstil Çarşısında 7 yıldır çalışan bir kadın işçiyim. Yıllar önce burada 6-7 bin işçi çalışıyordu. Şimdilerde ise yüzlerce işçi var. Bir kısım iş yerleri "merdiven altı" olarak tabir edilen yerlere taşındılar, bazıları işleri büyütüp başka sanayi bölgelerinde iş yerleri açtılar. Genel olarak Ümraniye, Çekmeköy, Sancaktepe, Samandra bölgelerinde binlerce tekstil işçisi çok kötü koşullarda çalışıyor. Kuralsız ve güvencesiz çalışma, taciz ve mobbingin hadsafhada olduğu bu sektörde bize adeta kapalı cezaevi hayatı yaşatılıyor.

Fazla mesai yaparsan biraz şanslısın. Asgari ücrete tabiyiz. Bayramlarda bazen çalışmak zorunda bırakılıyor. "Şu sipariş yetişecek o yüzden bayram izni yok" sözlerini çok duyduk. Tek keyifli anımız bir gün dinlenebilirsek uyumak ve ailemizle sabah kahvaltısı yapmak oluyor. Çocuğum var. İki gün boyunca sadece uyurken görebiliyorum.

Her tarafımız işyerleriyle çevrili olduğu için kapalı bir alanda çalışmaya devam ediyoruz. Kapalı cezaevinden farkı yok. Nasıl kapalı cezaevinde sadece havalandırmaya çıkınca gökyüzünü ve en azından insanları, yıldızları görürsün biz de ancak eve gidince insanları görüyoruz.

BİZİM SAĞLIĞIMIZ PATRONUN UMRUNDA DEĞİL

Yediğimiz yemek, ortak kullanım alanı, yemekhane, tuvalet ve soyunma kabini insani koşullarda değil. Kumaş tozları yutmak, hastalık üreten ortak

tuvalete gitmek insanlık dışı bir şey. İdrar yolu enfeksiyonu olmamak için çırpınıyoruz. Yediğimiz yemeklerden dolayı mide ve sindirim rahatsızlığı yaşamayan işçi yok. Patron maliyet hesabı yaparak en ucuza mal olan catering firmalarıyla anlaşılıyor. Bizim sağlığımızın onlar açısından hiçbir önemi yok. Yeter ki fason ürünler hazır olsun, anlaştığı fabrikaların siparişleri zamanında yetişsin.

120 kişi çalışıyoruz. Erkeklerin ağza alınmayacak bel altı sohbetlerinin ve mesajla tacizlerin ardı arkası kesilmiyor. Ustabaşların mobbingleri bitmek bilmiyor. Hele mülteci kadın işçilere köle muamelesi yapılıyor. Onlara ahlaksız teklifler yapılıyor, sigortaları yatırılmıyor, ücretleri eksik ödeniyor. Oturma ve çalışma izni de yoksa vah onların haline. Savaşları çıkarıp, insanları vatanlarından eden, onların ölümüne sebep olanlardan nefret ediyorum.

Bir araya gelip çay ve yemek molasında gruplar halinde oturmak yasak. Yemek ve çay moları 20 dakikayla sınırlı. Onun dışında dinlenme yok. Kuralsız çalışmanın, vahşi sömürünün adresi tekstil sektörü.

Eskiden İstanbul çarşısında direniş ve eylemler olurdu. İşçilerin birbirinden haberi olur, bir işten atma olunca herkes kapı önüne yığılır ve eylem yapardı. Bu birlik dağıtıldı. Bunu yeniden oluşturmamız gerek. Bunu yapacak biziz. Kapalı cezaevi hayatı yaşamamak için, özgürlüğe doğru adım atmalıyız.

*Tekstil işçisi bir kadın
Ümraniye/İSTANBUL*

Fotoğraf: Evrensel

Envanter kaydı

Filiz GÜR*

Dünyanın gündemiyle kendi gündemim arasındaki mesafe... Anneme bakıyorum, ihtilali öğrenirken. Borusundan kurum damlayan bir sobada naylon kıyafetler yakıyor.

Thibaultları okuyorum bir üniversite amfisinde, ilk Türk füzesi Konya'da bir üstün boşluğa fırlatılıyor.

Kızlar etiketleniyor başörtüleriyle, sınıftaki erkekler mezun oluyor, bir hoca beni özür beklentisi ve yalancı şahitleriyle dersinden bırakıp bir yıl daha garsonluğa mahkûm ediyor, Saddam Hüseyin idam ediliyor.

Bir erkeğin elini tutuyorum, ilk defa bir insana yapay kalp takılıyor Amerika'da.

Steve Jobs, akıllı bir telefon tanıtıyor San Francisco'da, ben üç gün sonra bir oğlan çocuğu doğurup adını Ali koyuyorum.

İran'da aşure günü sekiz kişi ölüyor, ben Ali'ye yoğurt mayalıyorum.

Karnımda kızım büyüyor, ben bir sınıfın ortasında Fransız İhtilali'ni anlatıyorum.

Kızım yazmayı öğrenip anne yazıyor, ülkenin dört yanında bombalar patlıyor.

Babam ölüyor, bir sürü impara-

torluk yıkılıyor, ben her sene yenilerini kuruyorum.

Kimsenin gerçek bulmadığı nedenlerle birileri bir yerleri işgal ederken ben patıcanlı bamya pişiriyorum.

Bir halk zincirine daha sıkı sarılıyor, ben aşk hikâyeleri yazıyorum. Oğlum, asla bilmediğim şeyleri öğrenirken ben bildiğim şeyleri unutuyorum.

Ellerim buruşuyor, vakti geçmiş hayallerimi sınıfın açık camından uğurlayıp Bolşevik İhtilali'ni anlatıyorum.

Bamyanın dibi tutmuş, sahte bir antlaşmanın maddeleri not alınıyor. Savaşlar, bilincin gölgelik yerlerinde doğup, günlük güneşlik evlerde büyüyor.

Parktaki ağaçları korumak isteyen insanları korumak isteyen insanları tutuklanıyor, ben elini tuttuğum adama darp davası açıyorum.

On sekiz yıllık bir patoloji on celsede bitiyor, kurtuluyorum. Mine Özerden adında bir kadın on sekiz yıl hapis cezasıyla tutuklanıyor. İkimiz de kimseye bir şey yapmadık, anlamıyorum.

Adamın biri kızı onu sevsin diye yapacaklarından bahsediyor. Yapmıyor. Yapmak zor, söz gevşek sanılanın aksine; bağlamıyor.

Birileri yapacaklarından yapmak istediklerinden bahsedip, yapmıyor. İnsanlar, olmak istediklerinden bahsedip olduklarını sanıyor.

Bu zannetme evreninde ihtilal-

ler yapıp yenmiyor.

Ben geçmiş masalları bir kevgirden süzüyorum. Yalan, damlıyor.

Anneannem, dalları aşağı uzayan kökü yukarıda bir ağaçla ilgili bir dua mırıldanıyor, kızım bahçedeki hünnap ağacının altında meyvelerine bakıyor, bir şirket benden yaşlı ağaçları deviriyor. Kökler ve dallar boyulu boyunca ölüyor. Yukarıda olan yukarıda değil, aşağıda olan aşağıda değil. Tam böyle hükümetler kuruluyor.

Dürtülerimin yerini rasyonellik alıyor; inanmamam gereken şeye inanıyorum. Aşka ve iyiliğe mesela. Dostluğun ileriye dönük sonsuzluğuna.

Dürtü, akıldan güçlü. Akıl, atıl kalıyor.

Inanmak dediğimiz, elimizdeki azıcık şeyden fazlası olduğuna, dünyanın bu kadarlık olmaması gerektiğine dair bir umut.

Bu kadarlık.

Kaç yaş, kaç kitap, kaç çocuk, kaç iş, kaç aşk, kaç savaş, kaç kayıp, kaç ders, kaç hüsrana, kaç umut?

Envanter kaydı tutmuyorum.

Uzak bir galakside iki yeni yıldız doğuyor.

Güneş'in, dolayısıyla Dünya'nın 5 milyarlık ömrüne mukabil benim toplanmam kaç yılım kaldı, bilerek yaşıyorum.

Ömrüm bir şiire teğelli. Onu yazıyorum.

* filizy63@gmail.com

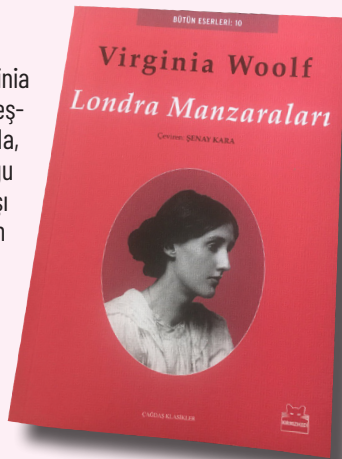
Fotoğraf: Freepik

VIRGINIA WOOLF' UN GÖZLERİNDEN LONDRA

Hazal KARA

1882 yılında dünyaya gelen Virginia Woolf, döneminin önemli edebiyat eleştirmenlerinden biri olmasının yanında, karakterin düşünme eylemini olduğu gibi aktarmaya çalışan bilinç akışı tekniğinin de önemli temsilcilerinden biridir. Eserleri elliden fazla dile çevrilmiş olan Woolf, kaleme aldıklarıyla yalnızca edebiyat değil felsefe tarihinde de ışık huzmesi olmayı başarmış. Çünkü Woolf, okuruna yol gösterirken onları içsel bir hesaplaşmaya da sürükler.

Woolf'un farklı dillere çevrilmiş eserlerinden biri olan Londra Manzaraları, altı demeden oluşuyor. 1931-1932 yılları arasında kaleme alınan denemeler aslında dönemin popüler kadın dergisi Good Housekeeping için

Londra temasıyla yazılıyor. Londra Manzaraları'ndaki denemeler aracılığıyla 20. yy. Londra'sında bir solukluk ve keyifli bir yolculuğa çıkıyorsunuz. Kendisi de Londralı olan ve yürümeyi seven Woolf, bizi kendi ayaklarıyla önce Londra ritimlerine götürür: "Deniz, tuzunu burun deliklerimize üflerken, hiçbir şey Thames Irmağı'ndan gelen gemileri izlemekten daha canlandırıcı olamaz". Okurunu büyümlü bir limanda dolaştırırken, "Gemi direklerinin ve bacalarının arkasında, işçi

evlerinden oluşan uğursuz bir cüce kent uzanıyor." der ve bu büyümlü gerçek üstü olmadığını yüzümüze çarpar. Bilinç akışı tekniğinin eşsiz bir temsilcisi olması nedeniyle de gezintinin ucunu dönüp dolaşıp kendimize çıkarır. "Vinçleri indirip kaldıran ve döndüren, gemileri denizlerden çağırır bizi." diyerek ticaretin bizi nasıl kaygıyla izlediğini tarif eder.

Rihtımdan yönümüzü Oxford Caddesi'ne çevirdiğimizde ise Woolf tasvirlerinden oluşan bir caddede yürümeye başlarız. "Cadde, çakıl taşlarıyla dolu ve taşlarını sürekli olarak parlak bir akıntının yıkadığı bir ırmak yatağı gibidir." diyerek tarif ettiği Oxford Caddesi, bizi korkunç trajedilerin yeşerip büyüdüğü kaldırımlarda gezdirir. Çağdaş Londra'nın kalıcı olmak değil, geçip gitmek için kurulduğunu söyleyen Woolf'un Oxford Caddesi'nin sarayları, "Yunanlara, Elizabeth Dönemi insanlarına, on sekizinci yüzyıl soylularına iyi görünen şeyleri

göz ardı" eder.

Woolf, Londra Manzaraları ile bizi yalnızca kapalı bir gökyüzünün altında gezdirmez. Yeri geldiğinde tarihteki önemli isimlerin evlerine, yeri geldiğinde kiliselere ve katedrallere konuk oluruz. İlk konuk olduğumuz Thomas Carlyle'in evi bize, Mr. Carlyle'in tarihinden değil de eşi Mrs. Carlyle'in, diken, temizleyen, ovan, tahtakurularını yok eden ellerinden seslenir.

Woolf'un Londra'sı, "baskın kubbeleriyle, koruyucu katedralleriyle, bacaları ve kuleleriyle, vinçleri ve gazometreleriyle ve hiçbir ilkbahar ya da sonbahar rüzgârının alıp götürmediği sürekli dumanıyla kalabalık, damar damar ve sıkışık". Yeri geldiğinde "bir mezarlar kenti" olan "ama insan yaşamının akışının ve koşuşturmasının tam içinde" bir kenttir. Woolf'un Londra'sı "heykeller yapan aristokrasinin" geçip demokrasinin gelişini bekleyen bir kenttir.

6 AYDIR NE SU NE GÜVENLİK NE BARINMA!

21 m²'de kur kurabilirsen yaşamı

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Merve KARATAŞ
Antep

Depremden bu yana halk için her günü birbirinden beter koca 6 ay geçti. Hak ihlalleri, ayrımcılık ve belirsizlik desiniz gırla. Depremden etkilenen bölgedeki sorunlar, il ya da konteyner/çadır kentler arasında farklı seviyelerde ve hâlâ çözülebilmemiş değil. Üstelik bu sorunlar; su, gıda, hijyen, barınma, güvenlik, geçinme gibi yaşamak için temel ihtiyaçları da kapsıyor.

Geçtiğimiz günlerde dergimizin yayın kurulu üyesi, Emek Partisi Gaziantep Milletvekili Sevda Karaca ile deprem bölgesinde çeşitli ziyaretler gerçekleştirdik. Hatay'da başlayan bu yolculuk Malatya, Adıyaman, Maraş ve Antep şeklinde devam etti. Uğradığımız her noktada bulunduğumuz her depremzede yaşanan problemlerin ne kadar ciddi boyutta olduğunu gösterdi. Yaşanan her soruna değinmek zor ama bu 6 ayda depremzedeler hangi bilinmezliklerin ortasına bırakılmış gelin birlikte bakalım.

BİN BİR SORU

Konteyner kentlere yerleştirilen depremzedeler şu an 21 m²'lik konteyner içerisinde yaşamlarını yeniden kurmaya çalışıyor. 6-8 kişiye varan kalabalık ailelerin de yaşamaya çalıştığı konteynerlerin bazılarının içinde mutfak, oda, lavabo bulunurken bazıları ise tek göz bir odadan ibaret. Üstelik AFAD tarafından verilen konteynerlerin derme çatma olduğunu ve bunların içinde böcek, haşerelerin olduğunu dile getirdi içinde oturanlar.

Girdiğimiz konteyner kentlerin çoğu plansız bir şekilde kurulmuş ve halkın ihtiyaçlarını karşılamakta yetersiz. Örneğin Maraş merkezdeki bir konteyner kentte kullanılmayan bir çocuk

aktivite alanı bulunsa da pek çok alanda bir sosyal marketin dahi yok. Sıcakların giderek arttığı şu günlerde konteynerde yaşamak zorlaşırken açık alanda insanların oturabileceği gölgelik bir yer bile yok.

Bir de bu 21 m²'ye hiç ulaşamadığı için hasarlı evlerinde kalmak zorunda olanlar, evi az hasarlı olduğundan konteyner verilmeyip evinin yanında ağır hasarlı bina olduğu için orada da oturamayanlar, Malatya'da hayvan çadırında kalan depremzedeler, Pazarçık ve Adıyaman'da çorak bir arazide, sıcak tepesinde derme çatma çadırlarda çocuklarıyla birlikte kalan göçmen kadınlar var.

Depremzedelerin konteynerlerde ne kadar kalacakları henüz belirsiz. Yeni yerleşim alanları nerede olacak, hak sahipliği alamayan kiracılar ne yapacak, taşınacak köylerde oturanlar bağı bahçesi olmadan nasıl geçinecek gibi onlarca soru var her birinin kafasında. Uçuk kiraları karşılayabilecek bir geçimi de yok artık hiçbirinin.

SAĞLIK SİSTEMİ DE ENKAZ ALTINDA KALDI

Deprem bölgesinde can yakan sorunların başında su problemi geliyor. Kimi kentlerde içme suyu belirli aralıklarla yetkililer tarafından dağıtılsa da çoğu zaman kendi ceplerinden aldıklarını söylüyor depremzedeler. Su, günün sadece birkaç saati verildiğinden kişisel temizlik

ve çevre temizliği de hiçe sayılıyor. Başta içme suyu olmak üzere su sıkıntısının acilen çözülmesini talep ediyor depremzedeler.

Gittiğimiz her kentte kaldırılan enkaz ve yıkıntılar yaşam alanlarına çok yakın. Yıkım ve enkaz kaldırma ihaleyle yürütülüyor ve bu süreçte ortaya çıkan moloz tepeleri, içinde asbest gibi ciddi bir tehlike barındırıyor. Ranttan gözleri kör olanlar halk sağlığını hiçe sayıyor. Toz bulutlarının her tarafı kapladığı kentlerde solunum yolu hastalıkları gelecek için bir tehlike arz ediyor. Ayrıca henüz yıkılmayan ağır hasarlı yapı oranı çok yüksek. Örneğin Antep merkezinde yıkılmayan binalar suç ve uyuşturucu merkezlerine dönüşmüş durumda.

Sürüyle sorun, eksiklikler bir de sıcaklarla birleşince yaşam daha çekilmez oluyor. İshal, kusma, bulantı, alerji ve solunum rahatsızlıkları gibi hastalıklar rutini haline gelmiş her birinin. Haşereler ise boş arazide kurulan kentlerin dört bir yanında. Ancak sağlık hizmeti ve ilaca erişim çok yetersiz. Örneğin Hatay'da 2. basamak hastaneler hâlâ yokken Adıyaman'da bir sağlık emekçisi "Sağlık sisteminin pandemide cılası döküldü, depremde enkaz altına kaldı" diyor.

Kadın sağlığına ayrı bir parantez açmak gerek. Kişisel hijyen malzemelerine ulaşmak artık sadece kendi imkanlarına kalmışken bu süreçte gebe kalma kaygısıyla boğuşan kadınların doğum kontrol malzemelerine erişimi yok denecek kadar az. Doğum hizmeti almak isteyen Hatay'daki kadınlar ise 120 km yol gitmek zorunda.

GÜVENLİ YAŞAM VE PSİKOSOSYAL DESTEK HAYATİ!

Adıyaman'ın Yaylakonak beldesine gittiğimizde bir önceki akşam iki kişinin intihar ettiğini öğrenmiştim. Bunu anlatan kadın,

YIĞINLA SORUN VAR, ÇÖZÜM MERCİ YOK

MAALESEF(!) bunlarla sınırlı değil depremzedelerin sorunları: İşten çıkarılmalar, TYP ile işe alınm 6 ay ile sınırlı olması, eğitimdeki belirsizlikler sürerken depremin başından beri açılan Kuran kursları, sağlık ve eğitim emekçilerinin çözülmeyen sorunları, konteyner kentlere alınmayan göçmenler, inanç farklılığı sebebiyle yardımların daha az ulaştığı Alevi köyleri ve daha niceleri. Hangisini yazacağımı şaşırdım, bir de hepsini yaşayan depremzedeleri getirin gözünüzün önüne; çaresizlik ve bilinmezliklerin ortasına bırakılan, onca şeye rağmen yaşamdan vazgeçmeyen ve topraklarından sürülmek istenmelerine rağmen topraklarını terk etmeyenleri.

kendisinin de artık gücünün kalmadığını söylemişti ağlayarak. Böylesi bir felaketin insan üzerinde psikolojik açıdan bıraktığı etki tahmin edilemez.

Deprem sürecinde yaşananlar intihar vakalarının artışının ana sebepleri. Özellikle kadınlar açısından artan iş yükü, kaygılar, yaşlı ve çocuk bakımı gibi sorumluluklar eskiye göre ciddi bir artış gösterdiği için hangi birine koşuracaklarını şaşıyor. Aile içi ilişkiler kavgalara dönüştükçe psikolojik sıkıntılar yaşayan kadınlar, aile fertlerinin bozulan psikolojisini toparlamak zorunda kalıyor.

Konteyner kentler hiçbir açıdan güvenli değil. Her şey gibi tehlikenin nereden geleceği de belirsiz. Yaşanan şiddet, eşitsizlik, cinsel istismar vakaları da kadınları ve çocukları daha güvensiz, çaresiz ve umutsuz bırakıyor. Şiddetin tespiti yapma konusunda yetkililer yetersiz, bunca şeye rağmen psikososyal destek de yok. Kimi STK'ların çocuklarla yürüttüğü çalışmalar dışında herhangi bir müdahale olmazken bu afeti felakete dönüştüren asıl sorumluların bu konuda da sorumluluk almadığı apaçık. Kadınlar ise psikososyal desteğin en az su, gıda kadar ihtiyaç olduğunu söylüyor kendileri için.

KONTEYNERDE YAŞAYAN HATUN:

‘Şampuanı, suyu, her şeyi idareli kullanıyoruz’

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

Berfin GÜLER
Adıyaman

Deprem 6. ayını geride bıraktık... İlk günlerde yaşanan dondurucu soğuklar yerini kavurucu sığağa bıraktı. 6. ayın geride kalmış olmasına rağmen Adıyaman'da yıkımlar ve enkaz kaldırmalar devam ediyor. Güneşin en kavurucu saatlerinde merkezde bulunan bir cemevine gidiyorum. Daha önceden tanıştığım birkaç kadın oldukça sıcak bir şekilde beni içeri davet ediyor. Mutfığa geçiyoruz, küçük mutfak tütünün üzerine kahve koyulurken sohbet başlıyoruz.

Hatun giriyor söze. 40 yaşında, 15 yaşında bir kızı var. Eşi yevmiye işçisi. Hatun da depremden sonra toplum yararına proje ile 6 aylığına cemevinde işe başlamış. Kirada oturduğu evi ağır hasar aldığı için evindeki tüm eşyaları çıkarmamış. Deprem sürecinin kendisi ve ailesi için çok zor geçtiğini söyleyen Hatun, başlangıçta AFAD yetkililerinden aldıkları brandayı çadır haline getirerek kullandıklarını ancak soğuk ve çadırın su geçirmesi gibi sorunlarla karşılaştıklarını anlatıyor. Sonraki süreçte bir süre çadırkentte kalmışlar,

şimdiyse konteyner kentler.

Deprem sonrası ağır hasarlı evinden zor bela eşyalarını çıkarmış Hatun, ama sonrasında da birçok sorunla karşı karşıya kalmış. Eşyalarını evden çıkarttıktan sonra kendi köylerine götürdüklerini ancak aynı zamanda heyelan bölgesi olan bu köyde de yıkımın büyük olduğunu ifade ediyor: “Eşyaları köydeki eve koyduk, oradan da hırsız çaldı. Eşyaları depremden kurtarmasaydık iyiydi.”

EŞYALAR DEPREMZEDELERE ZİMMETLİ

Tüm bu zorlu yolculuklardan sonra konteynere geçince biraz rahatlarım dese de durum öyle olmamış. Konteyner kente yerleştikten sonra konteynerin tüm işlerinin üzerlerine yı-

kıldığını ifade ediyor.

Konteynerdeki beyaz eşyaların üzerlerine zimmetli olduğunu söyledikten sonra, “Konteyner de bizim olmayacak geri alacaklar. Beyaz eşyalar bozulursa kağıt imzaladığım için tüm masrafı bize ait. Hangi parayla yaptırırım?” diye soruyor. Hatun’un eşi geçmişte yevmiye işlerine giderken şimdi çalışmıyor, kendi işinin de süresinin dolacağını belirtip, “Düzenli bir gelirimiz yok. Onların yapması gerekiyor. Bizim elimizde avucumuzda bir şey yok ki!” diyor.

‘1 PAKET MAKARNA NEYE YETSİN?’

Konteyner kentlerde de sorunların devam ettiğini söyleyen Hatun, temel ihtiyaçlarına bile erişemediğini söylü-

yor. Ayda bir kuru gıda paketi dışında yemek dağıtımı yapılmamış, bu paketin içinde de bir kilo bulgur, bir kilo pirinç iki paket makarna bulunuyor. Bunun üzerine Hatun, “Bir paket makarna tek öğün yapıyorum bitiyor, neye yetsin? Kalan günler biz ne yiyip ne içelim? Bir aile bu paketle nasıl idare edebilir bunu düşünmüyorlar” diyerek sitem ediyor.

Hijyen malzemelerine erişmenin de oldukça zor olduğunu söyleyen Hatun, bir buçuk ayda şampuan ve bulaşık deterjanının yalnızca bir kere verildiğini belirtiyor. “Şampuanın üzerindeki etiket yabancı, şampuan olduğunu anca kokusundan anladık. Yaz günü sık sık duş alman gerekiyor ama bir paket şampuan verdiler sadece. Biz de mecburen idareli kullanmaya çalışıyoruz. Günde 10 litre su veriyorlar, ama kişi başı değil. Biz üç kişiyiz konteynerde. 10 litre neye yetsin?” diyerek suyu da idareli kullanmaya çalıştıklarını anlatıyor.

Sıcaklarla birlikte konteynerlerde yaşamak zorlaşsa da artan kira fiyatlarından dolayı kiraya çıkamayanlardan Hatun. Konteyner kentte daha ne kadar kalabileceklerini bilmediğini söyleyen Hatun, “Gidecek başka yerimiz de yok” diyerek tepki gösteriyor.

Adil olmayan adalet arayışı:

Nafaka sorunsalı (!)

Av. Sevil ARACI

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Mahinur Özdemir Göktaş, sözde süresiz olan nafaka uygulamasını eleştirerek hakim savcılara akademide bu konuda ders verilmesi gerektiğini belirtti, "Süresiz nafaka bence adil bir durum değil" dedi. Nafaka gerçekten de adaletsiz bir uygulama mı? Adalet arayışına nafakadan başlamak ne kadar adil? Bu tartışmaları bir yana bıraksak dahi nafakanın aslında hiç de o mağdur eski kocaların veya babaların anlattığı gibi olmadığı yapılan istatistik ve bilimsel araştırmalarla ortaya konulmuş bir gerçek.

Diyarbakır Barosu Kadın Hakları Danışma ve Uygulama Merkezinin 2021 yılında yayımladığı 2017/2018 yılları arasında görülen 2097 mahkeme dosyası incelenerek hazırlanan rapora göre;

"Toplam 2 bin 39 davanın 542'sinde taraflardan biri nafaka talep ederken 843 davada nafaka istenmemiş, 654 davada talep olup olmadığı tespit edilememiştir. Nafaka talep edilen 542 davanın 241'i yoksulluk ile ilgili diğerleri tedbir ve iştirak* nafakalarıdır. Kadınlar için karar verilen 327 nafaka kararının sadece 3 tanesi 3 bin lira ve üzerindeyken 277'si aylık bin lira ve altı olarak belirlenmiştir.

Davaların hepsinin 2017 yılına ait olduğunu varsaydığımızda dahi davaların yüzde 99'unda yoksulluk sınırının altında, yüzde 84'ünde açlık sınırının altında ücretler belirlenmiştir."

Çok küçük bir kısmını alıntılıdığımız bu rapor nafakanın aslında hiç de kamuoyunda tartışıldığı gibi olmadığını, çok düşük miktarlarda nafaka bağlandığını ve bunun da daha çok kadına değil müşterek çocuğa verildiğini ortaya koyuyor.

Kadınların ömür boyu eski eşlerinin maddi desteğini aldığı iddiası ile yalan yanlış istisnai örneklerle başlatılan tartışmalar, bugün konuyu nafakanın adil olmadığı ve yeni bir düzenleme yapılması gerektiğine kadar getirildi. Peki soruyoruz, adil olmayan nafaka mıdır, yoksa kadınların şiddete uğraması, katledilmesi midir? Her şeyin üstünde olan yaşam hakkını dahi koruyamayan devlet, gerçekten de bir grup boşanmış erkeğin haksız serzenişini karşısında hemen pozisyon alarak yeni düzenlemeler yapmayı düşünürken kadın cinayetlerini önleme konusunda neden aynı gayretkeş tavra sahip değil?

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

NAFAKA GERÇEKTEN SÜRESİZ Mİ?

MEVCUT düzenlemede nafaka, sonsuza kadar eski eşin kadına bakması olarak kurgulanmış değil. Nafakanın yargı kararına dahi gerek kalmaksızın kesilebileceği haller olduğu gibi bazı durumlarda hakim kararı kaldırabiliyor ya da miktarı değiştirilebiliyor. Nafakanın "süresiz" olduğu medya ve yetkililer tarafından pompalanan bir yalan!

KADINLARA GERÇEKTEN YETERLİ MİKTARDA NAFKA VERİLİYOR MU?

Bir kısmını alıntılıdığımız rapordan ve uygulamadaki pek çok örnekten gördüğümüz, nafaka konusunda bir çarpıtmaya gidilmek istendiği ve gerçek durumun hiçbir zaman gösterilmediği.

Çözüm önerisi diye sunulanların arasında arabuluculuk sistemi gibi kadını tamamen baskı altında bırakacak, şiddet görmeyi sürdürmeye yol açacak uygulamalar da var. Aile Bakanlığı, kadınların öldürülmesine çözüm aramadığı gibi evlilik içinde ve evlilik sonlanırken kadınları şiddetten, yoksulluktan korumak gibi bir arayışın içinde de değil. Devlet, boşandıktan sonra tamamen yoksulluğa düşen ve deyim yerindeyse yiyecek ekmeğe muhtaç hale gelen kadınlara sunulacak katkıları, sağlanacak iş imkanlarını veya maddi yardımları konuşmalı mesela.

Nafaka alma hakkının zorlaştırılması bir yandan da AKP'nin kadına yönelik şiddetle mücadele ettiği yönündeki söylemlerine tezat oluşturuyor. Zira nafaka almanın daha zor koşullara bağlanması aynı zamanda çoğu durumda kadının şid-

det gördüğü evliliği sürdürmeye zorlanması anlamına gelecek.

İLHAM NEREDEN?

Önümüze reform diye, mağduriyetlerin giderilmesi diye süsüne süsüne sunulan pek çok yasa değişikliği önerisi gibi nafakaya ilişkin öneriler de ilkin, iki yıl önce TBMM bünyesinde kurulan Boşanmaların Önlenmesi Komisyonunun raporunda yer almıştı.

Komisyonun hazırladığı raporda, cinsel saldırı ve cinsel istismar sanıklarına hadim uygulaması, boşanma davalarında arabuluculuk, 6284'te verilecek tedbirlerin delile dayandırılması zorunluluğu, boşanma ile birlikte hükmedilen yoksulluk nafakasının süreye bağlanması, tecavüz mağdurunun sanıkla evlendirilmesi ve beş yıl sorunsuz evlilik halinde cezasızlık gibi öneriler vardı. İşte bu birbirinden "yaratıcı" öneriler tek tek önümüze sürülüyor, yeterince tepki gösterebilirsek bir süre rafa kaldırılıp sonra tekrar ısıtıp masaya getiriliyor. Biz kadınlara düşen ise her alanda karşılaştığımız, haklarımızı tırpanlamaya çalışan, kazanımlarımızı bir elimizden almak isteyen bu düzenlemelere karşı mücadeleyi sürdürmek ve kadın dayanışmasını büyütme.

* *Velayet hakkı kendisinde bırakılan eşe, diğer eşin çocuğun bakım ve eğitim giderleri için ödediği nafaka*

NAFAKA ÖDENMEZSE YAPTIRIMI VAR MI?

BU konu, İcra İflas Kanununun 344. maddesinde düzenlenmiş: "Nafakaya ilişkin kararların gereğini yerine getirmeyen borçlunun, alacaklının şikâyeti üzerine, üç aya kadar tazyik hapsine karar verilir. Hapsin tatbikine başlandıktan sonra kararın gereği yerine getirilirse, borçlu tahliye edilir. Borçlunun, nafakanın kaldırılması veya azaltılması talebiyle dava açmış olması halinde, ileri sürdüğü sebepler göz önünde bulundurularak, tazyik hapsinin uygulanması bu davanın sonuna bırakılabilir."

Ancak bu maddeden ceza alındığında borçlunun birikmiş nafaka borcunun yalnızca küçük bir kısmını ödemesi ile serbest kalabilmesi mümkün. Yani bu cezai yaptırım dahi nafakanın düzenli ödenmesini sağlamak bakımından yetersiz bir düzenleme.

'Kimden akıl alıyorsunuz?' tanıklığı

Merhaba, ben 39 yaşında İzmir Büyükşehir Belediyesi'nde çalışan bir kadınam. Bir kızım, erkek kardeşim ve kedim ile birlikte yaşıyorum. Zar zor geçindiğimiz yaşamımız artan enflasyon ve zamlarla beraber hayatta kalma mücadelesine döndü. Barınma sorunu da büyüyor. Biz kiraclar, ev sahiplerinin her türlü çılgınlığına, istismarına açık hale geldik. Kirada yaşayan tüm arkadaşlarım "Acaba ev sahibim arayıp yine ara zam isteyecek mi, evden çık diye tutturacak mı, ısrarla arayıp kapıya dayanacak mı, şiddet uygulayacak mı?" kaygılarıyla boğuşuyor. Akli selim tüm önerilere kulaklarını kapatan ev sahipleri, basit bir barınma anlaşmasının öznesi olmaktan çıkıp, birer katil/şiddet unsuruna dönmüş durumda. Yaşadıkları ekonomik sorunun esas sorumlusu olan sermayenin ve devletin yakasına yapışacak gücü ve örgütlülüğü olmayan ev sahipleri tıpkı Anayasa tanımayan iktidar gibi hukuksal haklarımızı hatırlatılınca çılgına dönüyorlar. Bu çılgınlığa maruz kalan biri de benim.

Sözleşmemizin bitmesine az zaman kala tarih dolduğunda evden çıkmamız istendi. Bütçemize uygun ev bulamadığımızı söylediğimde ve sunacakları kira artışını konuşmayı istediğimde günlerce ulaş-

madım. Ulaştığımda ise "Evimi normal bir aileye vereceğim" denildi. Bir sene önce kızım ve kardeşlerimle kurduğum aile artık ona göre "normal" değildi. İsrarla anlaşmaya çalıştığimde yine ulaşılmaz oldu ve son olarak evi satmak ve böylelikle kiracıdan komple kurtulup alacağı yazlığın keyfine varmak istediğini belirtti. Sözleşmemizin mevzuatından doğan tüm hukuksal süreci işletecek yolun açıldığını, tahliye davasını açabileceğini söylediğimde ise "Kimden akıl alıyorsunuz, bu işin sonu kötü olacak" gibi tehditleri, memnuniyetsizliklerini belirten mesajları arka arkaya düştü. Bura ya kadar yazılanları okuyan kiraclar için her şeyin ne kadar tanık geldiğini biliyorum. Bu sorun kiracı olan herkesi koca bir çıkmazın içine düşürmüştü.

Hâlbuki 18 yaşından beri çalışıyorum, devlet çalıştığım ücretten vergisini alıyor. Bu vergiler bizlerin eğitim, sağlık, barınma gibi temel ihtiyaçlarımıza çözüm üretmek için toplanmalı. Bir gecede yükseltilecek vergi ve zam oranlarının hayatlarımıza nasıl yansıdığı görülmeli. Yoksul işçiler, kadınlar, LGBT'iler, öğrenciler ve dezavantajlı barınma sorunlarının çözülmesini bekliyor.

**Sevda AYDIN
İZMİR**

DEVLETİN ÖĞRETMENLERE BARINMA ÇÖZÜMÜ: BİR KONTEYNERE İKİ ÖĞRETMEN

2022-2023 eğitim-öğretim yılının ikinci yarısına depremle uyandık. Bir anda binlerce öğrenci ve öğretmenin hayatı da yaşam düzeni de değişti. Önce bütün illerde, sonra hasar durumuna göre deprem bölgesindeki illerde okullar açılmaya çalışıldı. Elbette hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktır.

Depremi yaşamış olan bir eğitimci olarak bu bölgede görev yapan eğitimci arkadaşların yaşamış olduğu ve gelecek eğitim-öğretim yılında yaşayacağı sıkıntılara değinmek istiyorum.

Deprem sonrasında zorunlu olarak eğitime ara verildi. Bunun sorumlusu olarak öğretmenler gösterildi. Çünkü barınacak yer vardı, sağlam okullar vardı, fakat öğretmenler çalışmak istemiyordu! Pandemide olduğu gibi depremde de "evde yatarak para kazanan" tek meslek grubu öğretmenler oldu.

Sanıldığı gibi iyi kötü barınma problemini çözmeye çalışan öğretmenler eğitim-öğretime devam etti. Hatta kırsalda kalarak uzak mesafelerden her gün okula gidip geldiler. Büyük sıkıntılar ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılı sona erdi. Şimdi ise bölgeye özellikle ilk atama ile yeni öğretmenler atandı. Deprem bölgesindeki illerden biri olan Malatya'ya 700'e yakın öğretmen ataması yapıldı. Başta en temel ihtiyaçlardan biri olan barınma sorunu ile karşı karşıya kalacaklar. İde oturulabilecek sağlam ev yok denecek kadar az. Var olan evlerin ise kira fiyatları uçuk düzeyde. Depremden sonra tüm ülkede olduğu gibi Malatya'da da kira fiyatları memur maaşlarından daha fazla. Maaşlara zam yapılmadan hem kiralara hem de her türlü tüketim malzemesine ardi ardına zamlar geliyor ve böylece maaşa yapılan zammın hiçbir anlamı kalmıyor. Bu ekonomik sıkıntılar içerisinde öğretmenler deprem bölgesindeki zor hayat koşullarında yeni eğitim-öğretim yılına nasıl başlayacaklarını düşünüyor.

SORULARIMIZ OLDUKÇA FAZLA

Peki, öğretmenlerin barınma sorunu nasıl çözülecek? Ev bulmak çok zor, var olan az sayıdaki evin ise kira fiyatları çok yüksek. Yeni atanan bir öğretmen aldığı maaş ile geçimini bu şartlar altında nasıl sağlayacak?

Barınma sorunu için konuşulan çözüm yollarından bir tanesi, öğretmenler için kurulması planlanan konteyner kentler. Bu konteyner kentler Eylül ayına kadar hazır hale gelebilecek mi?

Konteynerlerde barınma planı ise şöyle: Eğer öğretmen bekâr ise bir konteynerde iki öğretmen kalacak, öğretmen evli ise bir aileye ait olacak. Bu noktada ise şunu soruyorum, iki farklı birey daha birbirini tanımadan aynı ortamda yaşamaya mahkûm mu edilecek?

Konteyner kentlerde yaşamaya başlayacak öğretmenlerin yaşayabileceği olası bazı sorunlara çözümler bulunacak mı? Sıcak ve soğuk geçen aylarda konteynerlerin çok sıcak ya da çok soğuk olması nasıl çözülecek? Toplu olarak kullanılacak bu alanlarda yaşanabilecek olası temizlik ve sağlık sorunlarına nasıl çözümler bulunacak? Kent merkezine kurulması planlanan konteyner kentlerde kalacak fakat okulu kırsalda olan bir öğretmen ulaşım sorununu nasıl çözecek? Tüm sorunlara devletin tek çözümü sağlıksız konteyner ortamı mı olacak? Bunun yerine sağlıklı ve sağlam lojmanların yapılması planlanamaz mı?

Evet, sorunlarla kapattığımız eğitim-öğretim yılını bir ay sonra yepyeni sorunlarla yeniden açacağız. Deprem bölgesindeki tüm eğitim emekçilerine şimdiden kolaylıklar diliyorum.

**Aysun GÜNGÖR
MALATYA**

HAYATIMIZ HEP BÖYLE Mİ OLACAK?

Türkiye gündeminin yoğunluğu her gün başka bir şey tartışmamıza neden oluyor. Ama galiba değişmeyen tek şey geçinemediğimize dair süren tartışmamız. OSTİM'de çalışıyorum ve OSTİM'de çalışan çoğu işçi gibi ücretime ne kadar zam yapılacağını hâlâ bilmiyorum. Çoğu iş arkadaşım asgari ücrete gelen zam oranında bize zam yapılmayacağını düşünüyor. Üstelik zamlı maaş almamız gereken zamanlarda iş yerimiz maaşlarımızı bir veya iki ay geç yatırarak bizi daha zor duruma sokuyor. Zaten maaşlarımıza zam yapılsa da tüketmemiz gereken ürünlere gelen zamlar yüzünden ücretlerimiz eriyor. Zam haberi almaya korkar hale geldik.

Bu süreçte hayat pahalılığının belki de en somut biçimde fark edildiği alan konut kiralardaki artış oldu. Hatırlarsak bu konu AKP'nin seçim vaatleri arasında da bulunuyordu. Ancak her seçim sonrası olduğu gibi verilen vaatlerin boşa düştüğüne bir kez daha şahit oluyoruz. Ben de kiracıyken oturduğum ev başkasına satılanlardanım. Bu sıralar yeni eve çıkmanın ne kadar imkânsız hale geldiğini deneyimliyorum. En temel ihtiyacımız olan barınmanın bu denli zor hale gelmesi yaşam kalitemizi gittikçe düşürüyor. İki ya da üç asgari ücretlinin çalıştığı evlerde bile geçim problemi yaşıyor. İnsanlar artık tek başlarına geçinemedikleri için evleniyorlar, ev arkadaşı ilanları her gün artıyor.

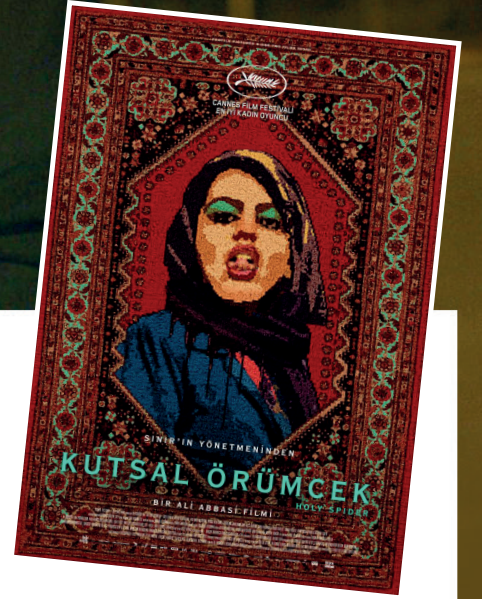
Bu hengâme içerisinde kadınların aileden bağımsız, kendi ayaklarının üzerinde yaşam kurmaları imkânsız. Ailenin içine hapsolan kadınların günleri ise ev temizlemek, yemek yapmak ve ailede çalışanların ihtiyaçlarını karşılamakla geçiyor.

Bizler her gün başka bir dertle yüz yüze kalırken bazıları da bize yaşamı dar ederek konforlu bir hayat sürüyor. Daha insancıl koşullarda yaşamak için hayatımıza sahip çıkmamız gerekiyor. O halde bir araya gelmekten başka çaremiz yok.

**Genç bir kadın işçi
ANKARA**

Kadın düşmanlığında birleşen bir toplum eleştirisi:

KUTSAL ÖRÜMCEK

Elif Ekin SALTİK

—Lütfen saçınızı kapatın!
—Seninle bir ilgisi yok.
—Ama ahlak polisi...
—Kendi işine bak.”

Bu diyalogu duyduğum an gözümde canlanan Mahsa Amini'nin ahlak polisi tarafından katledilişi ve sonrasında rejime karşı yükselen protestolar oldu. Kutsal Örümcek Mahsa'nın ölümünden önce çekilmiş olsa da yaşananların bir gün bir kadının başına geleceğini bilmek çok da zor olmasa gerek. İranlı pek çok yönetmenin tutuklanma, yargılanma ve idam edilme pahasına filmleriyle İran rejiminin ataerkilliğini ve ikiyüzlülüğünü gözler önüne serdiği gerçeği ortada dururken...

Danimarka'da yaşayan İranlı yönetmen ve senarist Ali Abbasi'nin Holy Spider/Kutsal Örümcek filmi, ülkenin ikinci büyük şehri olan Meşhed'de 2000-2001 yılları arasında 16 hayat kadının öldürüldüğü bir dizi cinayeti konu alıyor. İliklerinize kadar işleyen bir gerilim sahnesi ile başlangıç yapsa da film ne bir gerilim filmi ne de sadece bir seri katilin portresi. Beyaz perdeye yansıyan arkasında İran rejiminin dini ideolojik dayatması ve bu dayatmanın kadınların hayatına etkisi var.

O ÇOK SORULAN SORU: KATİL KİM?

İran'daki erkek egemenliğin yansıması, “ahlak”ın yılmaz savunucu Said, Irak Savaşı gazisi eski bir asker. Arkadaşlarını savaşta kaybetmiş, ölmemiş olması onu toplum için soylu bir şeyle anılma isteğine itiyor. Said için soylu olmak, İran rejiminin değerleri için bir şey yapmak...

Sessiz, sakın hatta silik denecek derecede kendi halinde olan Said, tam bir aile babası! Çok uzak gelmeyen bir manzara aslında bu. Dışarıdan uyum-

lu, sakın, eşraf tarafından sevilen, saygı duyulan erkeklerin dört duvar arasında bir canavara dönüşmesi gibi. Said de toplumun kurallarını besleyen dini kaidelere sırtını yaslayarak işlediği cinayetleri meşru görüyor. Yaşadığı şehri hayat kadınlarından arındırmaya yemin eden bu adam işlediği cinayetleri “ahlaksızlığa karşı cihad” olarak savunuyor, “Sokaklarımızı orospulardan temizleyeceğim, durmayacağım” diyor. Topluma ayna tutan bu karakter işlediği cinayetlerden bir sanat eseri ortaya koymuşçasına da gurur duyuyor. Yakalandığı zaman ona ceza vermemek için meczup raporu aldırma yalvaran kolluk ve adalet güçlerinden de aynı övgüyü duymayı bekliyor. Eşi, ailesi, komşuları, mahalle bakkalı, manavı da Said'e hayranlık besliyor. İdamın yaşam hakkı ihlali olması tartışması bir yana, rejim onu asarak cezalandırmıyor aslında, bir kahraman yaratıyor. Polis, yargı sistemi, halk yani toplumun bütünü ataerkil zihniyetin bir parçası olarak apaçık karşımızda duruyor.

TOPLUMUN İÇİNDEN TOPLUMA KARŞI!

Kendini mesleğine adanmış, gözü pek ve cesur gazeteci Rahimi ise aykırı bir kadın karakter. Rejimin her türlü pisliğine ve hukuksuzluğuna

alışmış olsa da görmezden gelmiyor. En önemli talebi suçluların açığa çıkıp cezalarını çekmesi. Polis için öldürülen kadınların yaşamının hiçbir değeri yok, o nedenle “Buradayım” diye bağırarak katili bulup yakalama niyetleri de yok. Tüm bu cinayetler Rahimi'nin hayatını tehlikeye atması ile çözülüyor. Film sahneleri ile gerilimin en üst seviyesini yaşayan izleyici, belki de en çok kadınlar Rahimi'nin canını hiçe sayarak cinayetleri çözmesi ile adeta nefes alıyor. Bir “oh” derken de “Bizim yaşadıklarımıza ne kadar da benziyor” demeden geçemiyor. Tıpkı Türkiye'de, özellikle dezavantajlı gruplara karşı işlenen suç davalarında kadınların mücadeleleriyle adaletin yerini bulması gibi.

DİN VE AHLAK ÇATISI ALTINDA YAŞANAN İKİYÜZLÜLÜK

Said'in karısı ise ona ne öğretildiyse onu yapan, ona göre yaşayan bir kadın. En önemli görevi iyi bir eş ve iyi bir anne olmak. O da bunu layıkıyla yerine getirmeye çalışıyor. Kendine göre fazlaca yaşlı ve çirkin olan eşini çok seviyor, sürdürdüğü standart yaşamından memnun. Kocasının bir katil olması onu sahiplenmesine engel değil, çünkü kocası bir amaç uğruna, toplum adına yapıyor bunu. Bir fikri

var mı o bile tartışılır. Kendine sunulan hayatın kocasıyla birlikte yok olmasını istiyor, bu nedenle onun kurtulması için kendini paralıyor.

Filmde Said'in oğlunun babasının cinayetlerini canlandığı sahne benim için en dikkat çekici sahnelerden biriydi. Büyük bir soğukkanlılıkla babasının kadınları nasıl öldürdüğünü kız kardeşini de bu gösteriye katarak anlatan çocuk, bir çocuktan nasıl bir katil doğabileceğinin alt metnini sunuyor bize. Babasının bir katil olmasına ve bundan rahatsız olmamaya kendini bu derece ikna eden bir çocuğun böylesi bir toplumda kadın katili olma ve babasının cinayetlerini sürdürme olasılığı da çok yüksek.

Bir röportajında “Bu davanın sadece Said ile ilgili olmadığını hissettim. Meselenin özünde kadın düşmanlığı yatıyordu” diyen yönetmen filmi olayın geçtiği yerde çekebilmek için İran'daki devlet kurumlarına ve Kültür Bakanlığına müracaat etmiş. “Meşhed şehrinin bu seri katil olayındaki rolünü yerinde tespit etmenin doğru olacağını düşündüm” diyen Abbasi, bir yıl boyunca cevap alamayınca, bunun istenmediğine kanaat getirmiş ve 2001 yılında geçen olayın filmi ni Ürdün'de çekmiş.

Kutsal Örümcek, İran Devleti'nin “hayat kadınları” ekseninde kadınlara ve tüm dezavantajlı gruplara yaklaşımını çok cesur bir biçimde ortaya koyarken, adalet arayışında hemen her gün maruz kalınan haksızlık ve eşitsizlik giderek büyüyor, derinleşiyor, tıpkı Türkiye gibi...